

## **Plejeplan for de fredede arealer i kystkilen ”Færgevejen”**



**Helsingør Kommune, september 2010**

## Indhold

### 1. Indledning

- 1.1. Beliggenhed
- 1.2. Baggrund

### 2. Fredningsforhold

- 2.1. Fredningens formål
- 2.2. Opdeling i delområder og ejerskab

### 3. Andre beskyttelsesforhold

- 3.1. Planloven
- 3.2. Naturbeskyttelsesloven og Museumsloven
- 3.3. Skovloven
- 3.4. Vandløbsloven
- 3.5. Vejloven og Hegnsloven
- 3.6. Jordforureningsloven

### 4. Kultur- og naturværdier og rekreativ udnyttelse

- 4.1. Geologi, landskab og kultur
- 4.2. Vandforhold
- 4.3. Biologi
- 4.4. Rekreativ udnyttelse
- 4.5. Tidligere og nuværende pleje og drift

### 5. Overordnet plejeplan for kystkilen "Færgevejen"

- 5.1. Vurdering og overordnede plejemålsætninger
- 5.2. Generelle plejeforskrifter
  - 5.2.1. Førstegangspleje
  - 5.2.2. Vedvarende pleje
  - 5.2.3. Plan for bekæmpelse af invasive arter
  - 5.2.4. Naturskov
- 5.3. Stiplan
- 5.4. Information, herunder naturovervågning

### 6. Plejeplan delområder

- 6.1. Område 1, "Meulenberg/Rønneborg"
  - 6.1.1. Beskrivelse
    - 6.1.1.1. Beskrivelse af Meulenbergskov
    - 6.1.1.2. Supplerende beskrivelse af arealet tilhørende Meulenberg Park 2
    - 6.1.1.3. Supplerende beskrivelse af arealet tilhørende Bøgebakken 3 (Rønneborg)
    - 6.1.1.4. Supplerende beskrivelse af arealet tilhørende ejerforeningen Meulenberg Park
  - 6.1.2. Mål
  - 6.1.3. Pleje af arealerne ved Meulenbergskoven
- 6.2. Område 2A, Areal ejet af FIH-Erhversbank (ved Borupgårdskolen)
  - 6.2.1. Beskrivelse og mål
  - 6.2.2. Pleje af boldarealet
  - 6.2.3. Pleje af Stolbjerg Bakke
- 6.3. Område 2B, Den offentligt ejede fælled
  - 6.3.1. Beskrivelse for den offentligt ejede fælled
    - 6.3.1.1. Overblik over den offentligt ejede fælled
    - 6.3.1.2. Beskrivelse af den østlige fælled
    - 6.3.1.3. Beskrivelse af fælleden syd for Vapnagård og øst for Klostermosevej

- 6.3.1.4. Beskrivelse af den vestlige del af den kommunalt ejede fælled fra Klostermosevej
- 6.3.1.5. Beskrivelse af arealet ved Politistationen, som ejes af Justitsministeriet
- 6.3.2. Mål for den offentligt ejede fælled
- 6.3.3. Pleje af den offentlig ejede fælled
  - 6.3.3.1. Plan for diger og hegn
  - 6.3.3.2. Plan for enkeltstående træer
- 6.3.4. Søerne på den offentligt ejede fælled
  - 6.3.4.1. Sø og krat ved Ponydalen (Vapnagård)
  - 6.3.4.2. Sø midt på fælleden, matr.nr. 1vx Borupgård, Helsingør Jorder
  - 6.3.4.3. Sø syd for P-plads, matr.nr. 30o Helsingør Overdrev
  - 6.3.4.4. Lille sø ved Politigården
  - 6.3.4.5. Stor aflang sø syd for Politigården
  - 6.3.4.6. Mindre sø ved Hans Påskes vej og Klostermosevej
- 6.4. Område 3, Arealet tilhørende Kjeldsbjerggård
  - 6.4.1. Beskrivelse
  - 6.4.2. Mål
  - 6.4.3. Pleje

## 7. Opsummering og prioritering af plejeindgreb

- 7.1. Opsummering af plejeforslag
- 7.2. Prioritering af plejeforslag m.m.
- 7.3. Idekatalog

### **BILAG 1:** Kort over stier på offentlig ejede græsarealer i "færgevejskilen"

## 1. Indledning

### 1.1 Beliggenhed

Denne plejeplan indeholder anvisninger for pleje af kystkilen "Færgevej" fra Kjeldsberggård til og med Meulenborgskoven, i alt ca. 35ha. Fredningen blev endeligt vedtaget med Naturklagenævnets afgørelse den 26. marts 2008.

Forslaget til plejeplanen blev taget til efterretning af Ejendoms- og Miljøudvalget på møde d. 1. juni 2010.

Fredningsnævnet godkendte plejeplanen i brev af 17. september 2010.

Det fredede område ligger i den sydlige udkant af Helsingør, og strækker sig fra Kjeldsbjerggård i vest til og med Meulenborg Skov i øst ved Øresund. Fredningen består af et langstrakt åbent græsland, med spredt bevoksning, levende hegn, sten- og jorddiger, adskillige søer, gamle egetræer, samt et samt en mindre, gammel skov, Meulenborg, ud mod Øresund på kuperet terræn med vandfald. Det meste af fredningen ligger i byzone, kun de vestligste jorde, der tilhører Kjeldsbjerggård, ligger i landzone.



Oversigtskort over fredningen fra Arealinfo. Markering af fredning (mangler forbindelsen mellem Meulenborgskoven og resten af fredningen – er lovet kommer på ved næste revision af Arealinfo), fortidsminde, § 3 beskyttede søer, fredsskov, beskyttede diger.



Oversigtskort fra HK Webgis, luftfoto fra 2009, uden fredning, men med de øvrige beskyttede områder.

### 1.2 Baggrund

Arealerne i kystkilen "Færgevejen" har i perioden 1967 til 1998 været reserveret til, at der kunne projekteres og anlægges en forlængelse af Helsingørmotorvejen til færgelejet i Helsingør. En del af ejendommene har derfor været opkøbt af staten til dette formål. Efter at

Folketinget den 29. januar 1998 ophævede reservationen, er 4 mindre grunde solgt til private. Endvidere har Vejdirektoratet afhændet de statsejede grunde i Meulenberg skov til statens ejendomsselskab Freja Ejendomme A/S i 2009 med henblik på salg. Det meste af det samlede fredede areal ejes af Helsingør Kommune.

Forslag til fredningen blev rejst den 25. april 2000 af Frederiksborg Amt, Helsingør Kommune og Danmarks Naturfredningsforening. Efter afslag fra fredningsnævnet og behandling i Naturklagenævnet samt diverse forhandlinger, blev et nyt fredningsforslag med færre arealer, som var fremsendt af Danmarks Naturfredningsforening og Frederiksborg Amt, godkendt af Fredningsnævnet den 14. september 2006. Fredningen blev påklaget til Naturklagenævnet, som fastholdt fredningen med enkelte ændringer i erstatningernes størrelse i afgørelse af den 26. marts 2008.

## **2. Fredningsforhold**

### **2.1 Fredningens formål**

Det overordnede formål med fredningen er at sikre landskabet mod bebyggelse og andre indgreb som et grønt område med offentlig adgang.

**Formålet** med fredningen er ifølge fredningskendelsen:

- At sikre og beskytte kilen som bynært, rekreativt grønt område
- At sikre og forbedre offentlighedens mulighed for adgang og ophold
- At sikre de geologiske, natur- og kulturhistoriske værdier og skabe bedre muligheder for at opleve dem ved formidling og information
- At sikre og forbedre levevilkårene for det vilde dyre- og planteliv.

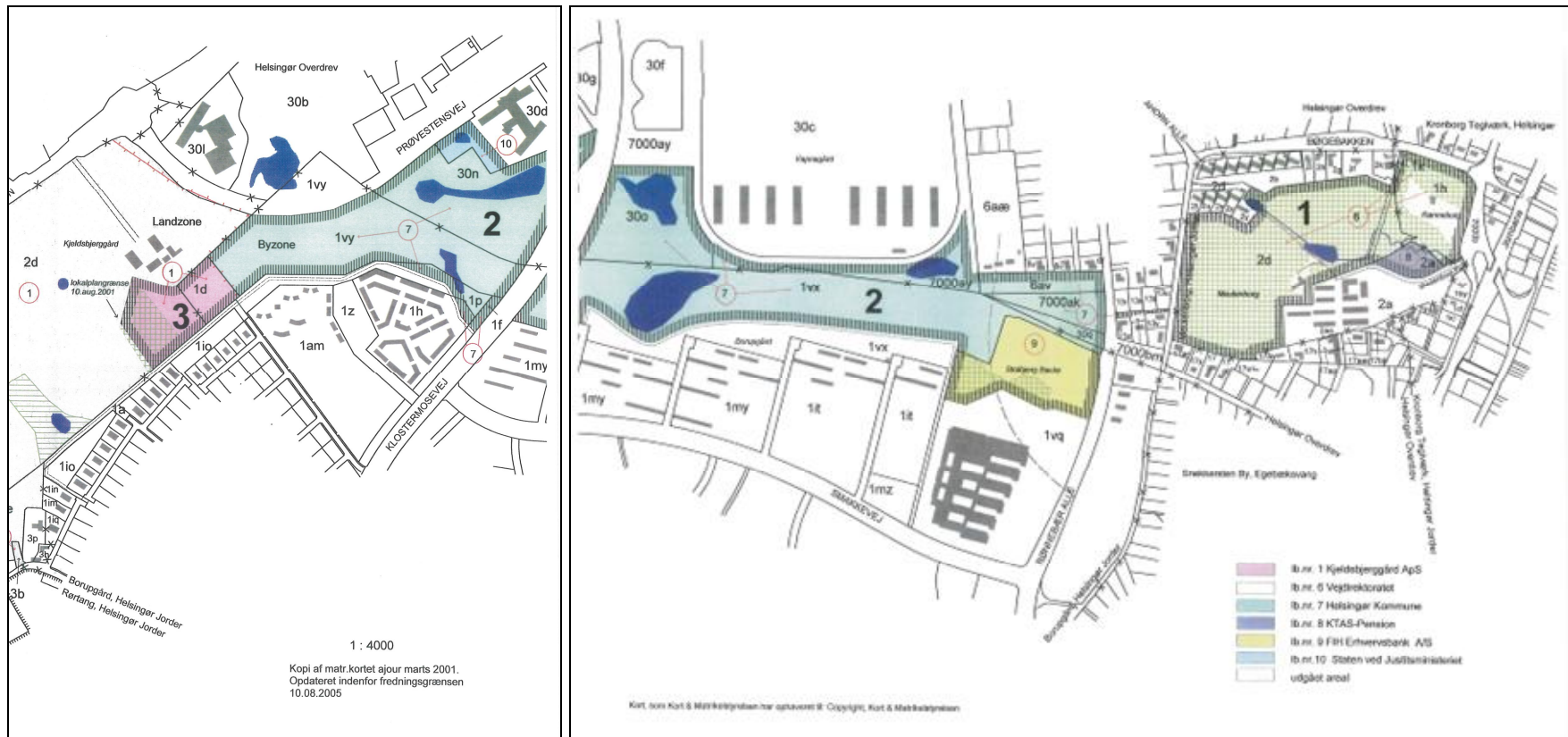
Ifølge fredningskendelsens § 5 skal der udarbejdes en plejeplan for hele fredningsområdet, som skal godkendes af fredningsnævnet og revideres hvert 5. år. Der er detaljerede bestemmelser for fredningen, herunder for plejeplanen.

### **2.2 Opdeling i delområder og ejerskab**

Fredningskendelsen deler fredningen op i tre delområder, se kort næste side:

- Område 1, "Meulenberg/Rønneborg", er p.t. til salg via statens ejendomsselskab Freja Ejendomme, en mindre del ejes af KTAS Pension (E/F Meulenberg Park)
- Område 2, "Fælleden", ejes af Helsingør Kommune, et hjørne mod øst ejes af FIH Erhvervsbank A/S (markeret med gult på kortet), og et andet hjørne vest for Klostermosevej af Slots- og Ejendomsstyrelsen (markeret med lyseblåt på kortet)
- Område 3, "Kjeldsbjerggård", ejes af Kjeldsbjerggård ApS (markeret med lyserødt).

Plejeplanen følger denne opdeling.



Billede. Oversigtskort over fredningens 3 delområder.

### 3. Andre beskyttelsesforhold

#### 3.1 Planloven

##### Kommuneplan

Den tidligere regionplan er nu indarbejdet i kommuneplan 2009-2020.

I kommuneplan 2009-2020 er arealerne udpeget til værdifuldt landskab. Endvidere er der følgende beskrivelse af det fredede område:

Færgevejskorridoren er en fredet grøn kile, der strækker sig ind gennem bydelen og har forbindelse fra Meulenborgskoven til Vapnagård og Kjeldsberggård. Denne kile er et særdeles vigtigt rekreativt areal især for Vapnagårds og Borupgårds beboere, da kilen giver mulighed for en tryk og smuk færdsel igennem hele bydelen, med sammenhæng til Rørtangkilen mod syd. Området bør udvikles yderligere til rekreative formål inden for fredningens rammer; der kan bl.a. placeres to fodboldbaner i Færgevejskorridorens midterste del ved Vapnagård.

##### Lokalplaner

En række lokalplaner og byvedtægter rundt om fredningen går flere steder lidt ind over grænserne for fredningen. Der er ikke konstateret konflikter mellem fredningskendelsen og lokalplanerne og byvedtægterne, men i tilfælde af konflikt overruler fredningen disse.

##### Kystnærhedszone

Fredningen er ikke beskyttet af kystnærhedszonen, da den her er reduceret til at ligge tæt ved Øresund, og det meste af fredningen i øvrigt er byzone.

Kravene til planlægning i øvrigt i kystnære byzoner, herunder sikring af befolkningens adgang til kysten og krav til byggeri, gælder kun, hvis arealerne ligger ud til eller i samspil med kysterne. Fredningen ligger ikke direkte ud til kysten og er dermed ikke omfattet af disse krav. Der er dog adgang til kysten fra fredningen via veje ud Strandvejen.

#### 3.2 Naturbeskyttelsesloven og Museumsloven

Søer: Fredningen rummer 7 små og mindre søer spredt ud over fredningen, der er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3. Endvidere er der en tidligere sø i Meulenborgskoven, som nu er udtørret til en moseagtig tilstand.

##### Fredede arter

Hvis der kan være fredede arter som flagermus eller der er hule træer, skal man være opmærksom på naturbeskyttelseslovens kapitel 5 (seneste udgave af 24/9/2009) § 29a om, at man ikke må forstyrre visse fredede arter, f.eks. flagermus, samt bekendtgørelse nr. 901 af 11/7 2007 om fredning af visse dyre- og plantearter, § 4, *Stk. 4*: Hule træer og træer med spættehuller må ikke fældes i perioden 1. november - 31. august. Tilsynet med kapitel 5 og den tilhørende bekendtgørelse ligger hos Skov- og Naturstyrelsen. Man kan kontakte følgende for vejledning:

Peter Søland  
Skovfoged og Vildtkonsulent  
Tlf. 49150315 Bil 40157796.  
Mail: [psl@sns.dk](mailto:psl@sns.dk) Officielle mails til [Oeresund@sns.dk](mailto:Oeresund@sns.dk)  
Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, Øresund,  
Krogerupvej 21, 3050 Humlebæk

Gravhøje: Én gravhøj, "Sneglehøj" på matr.nr. 21a Helsingør Overdrev, er beskyttet som fortidsminde efter Museumslovens § 29e. Dens 100m beskyttelseslinje efter Naturbeskyttelseslovens § 18 er reduceret til 50m ved en dispensation fra Naturfredningsnævnet i brev af 19.02.1974, jf. lokalplan nr. 1.41 (Politigård og arresthus ved Prøvestenen).

Sten- og jorddiger: Der er registreret 2 diger som beskyttet efter Museumslovens § 29a, de afgrænser dele af den vestligste ende af fredningen.

Derudover er der et delvist afbrudt dige, der går på langs gennem fredningen. Dette dige markerer både et ejerlavsskel og den gamle grænse mellem Helsingør købstadskommune og Tikøb sognekommune, og er dermed meget bevaringsværdigt.

Det har ikke tidligere været omfattet af den almindelige beskyttelse efter Museumslovens § 29a, da det ligger i byzone. Fredningskendelsen sikrer beskyttelse af alle sten- og jorddiger i fredningen.

### **3.3 Skovloven**

En del af område 1, Meulenberg/Rønneborg, samt en del af område 3, Kjeldsberggård, er omfattet af fredsskov. Skov- og Naturstyrelsen er myndighed vedr. skovloven og dermed for fredsskov.

### **3.4 Vandløbsloven**

Vandløbsloven tilsiger at ejere af vandløb (åbne, rørlagte, dræn) skal sikre, at vandet til stadighed kan afledes. F.eks. skal ejerne af vandløbene i Meulenbergskoven sikre, at vandet afledes, og at f.eks. stierne ikke bliver oversvømmet.

### **3.5 Vejloven og Hegnsloven**

Ifølge Hegnsloven kan naboer til skove og til anden form for bevoksning kræve denne nedskåret eller farlige grene fjernet, efter vurdering af hegnsyn, statsskovdistriktet eller domstolene, afhængig af hvilken type bevoksning det drejer sig om (Hegnsloven, kapitel IV om hegnes vedligeholdelse). Dette gælder både for ejere af nabogrunde og -veje.

Derudover kan en vejbestyrelse kræve beskæring af hensyn til færdsel på veje i medfør af Vejloven (§ 103).

Ejeren af bevoksningerne er således ikke pligtige ifølge disse lovgivninger til at sikre mod risiko for nedfaldne grene/træer, før de har fået besked om dette fra en myndighed på området.

Det må dog forventes af en ejer, og især en offentlig ejer, prøver på at sikre naboer mod risiko for nedfaldne grene og træer.

Fredningens bestemmelser om fældning og beskæring skal stadig overholdes.

### **3.6 Jordforureningsloven**

Det meste af fredningen er "områdeklassificeret" som lettere forurenede, og med det ligger i byzone. Område 3, Kjeldsberggård, der ligger i landzone, er ikke kortlagt som forurenede.

## **4. Kultur- og naturværdier og rekreativ udnyttelse**

### **4.1 Geologi, landskab og kultur**

Følgende oversigts kort er hentet fra Arealinfo på Miljøportalen:





Kort- og Matrikelstyrelsen, 4cm kort. De grønne prikker er trægrupper, de sorte og grønne streger inde på arealerne er diger og levende hegn, de stiplede linjer er stier.



Historiske kort, høje målebordsblade, 1842-1899



Historiske kort, lave målebordsblade, 1900-1960

Se afsnit 3.2 om diger og gravhøje.

I Meulenborgskoven er den vestlige sø opdæmmede, og der er gravet en kanal fra den opdæmmede sø ned til den næste sø, som tidligere også var opdæmmede, men hvor dæmningen nu er brudt sammen og søen løbet tør. Der har været en mølle i tilknytning til den sidste opdæmmede sø.

Meulenborgskoven er afgrænset mod øst af den gamle banedæmning, før togsporene blev lagt om til nuværende sporforløb.

## 4.2 Vandforhold

Der har ifølge de historiske kort tidligere eksisteret nogle små vandhuller lige syd for Sneglehøj, samt et lidt større vand/mosehul lige øst for den nuværende Klostermosevej, syd for diget. Disse kan genfindes i dag i de 2 søer syd for Sneglehøj og øst for Klostermosevej midt på fælled. Ligeledes kan de 2 søer i Meulenborgskoven ses på de historiske kort. Den østligste opdæmmede sø (tidligere mølledam) eksisterer ikke i dag, da dæmningen er brudt sammen, så søen er tørret ind til en moseagtig tilstand.

Nogle af søerne på de offentlige arealer er kunstigt anlagte.

De tre søer langs den nordlige grænse af fredningen samt den vestligste sø i Meulenborgskoven er en del af forsyningens regnvandsystem som regnvandsbassiner med gennemløb fra vest mod øst.

Tilløb sker gennem olieudskillere til søerne. Trods olieudskillere var alle 4 søers sediment forurenede på forureningsgrad 4 for olie (det højeste) og 3 for metaller ved kommunens regnvandsbassinundersøgelse i 2004.

Det vestligste regnvandsbassin (den aflange større sø syd for Politigården) står endvidere i forbindelse med søen syd for (søen på fælled vest for Klostermosevej).

I Meulenborgskoven ledes det meste af vandet fra den eksisterende, opdæmmede sø ad den gravende kanal, kun en lille del ledes gennem det naturlige forløb, som ofte er helt udtørret.

Den lille sø lige ved Politigården og den større sø midt på fælled, øst for Klostermosevej, har ikke tilløb eller afløb.

Søerne og vandløbene beskrives nærmere i afsnit 6 om plejeplaner.

## 4.3 Biologi

Søerne i området har mere eller mindre gode biologiske forhold. Der er lavet detaljerede undersøgelser af plantearter både af det tidligere Frederiksborg Amt og af Helsingør Kommune, jf. afsnit 6.3.4. De samlede beskrivelser og artslistes kan ses på den offentligt tilgængelige Naturdatabase på Danmarks Miljøportal <http://www.miljoportal.dk/Naturdata/>

Det åbne græsland har en forholdsvis ensartet artssammensætning, dog er arealet vest for Klostermosevej ved at udvikle overdrevskaraktter med mere varieret artssammensætning. Der vil blive lavet nogle egentlige besigtigelser i løbet af 2010.

Der findes ikke data for det biologiske liv i Meulenborgskoven, bortset fra søen, eller i skoven ved Kjeldsbjerggaard,.

Der er flere steder konstateret forskellige invasive arter.

Biologien er beskrevet nærmere i afsnit 6 om plejeplaner.

#### **4.4 Rekreativ udnyttelse**

Området benyttes til gå- og cykelture, og på delarealer til boldspil. Stolbjerg Bakke ved Borupgårdsskolen bruges til mountainbike og til en bålplads.

#### **4.5 Tidligere og nuværende pleje og drift**

De kommunalt ejede arealer, som udgør det meste af det åbne græsland med de fleste søer, er blevet vedligeholdt som et åbent areal, der udgjorde potentielle byggegrunde, og er således hidtil ikke blevet plejet for at fremme naturindholdet.

Græsfladen er holdt som åbent areal med enkeltstående træer. Græsset er blevet slået 1-2 gange om året dels ved slagleklipping og dels ved høslet. Der er løbende foretaget en begrænsning af træopvækst, både i de levende hegn og på fælleden. Der er plantet nogle få solitære træer.

De levende hegn er sideklippet langs stierne af hensyn til færdselen.

3 af søerne langs den nordlige afgrænsning er del af forsyningens regnvandssystem og er blevet vedligeholdt som sådan.

Græs-området, der ejes af FIH-erhvervsbank, er udlejet til Borupgårdsskolen, som bruger og vedligeholder arealet som boldbaner.

I Meulenborgskoven er der så vidt vides blot blevet beskåret træer, hvor der har været risiko for nedfaldne grene på befærdede områder. I november 2009 blev der fældet nogle træer nær selve Meulenborghuset imod fredningskendelsen, hvilket er en verserende sag.

I skoven ved Kjeldsbjerggaard ser det ud til at være et stykke tid siden, at skoven har været drevet forstmæssigt. Der ligger en del væltede træer rundt omkring i skoven, og der hænger mange døde grene i de ældre træer.

### **5. Overordnet plejeplan for kystkilen "Færgevejen"**

#### **5.1 Vurdering og overordnede plejemålsætninger**

De eksisterende biologiske og rekreative værdier er begrænsede af den nuværende pleje eller mangel på samme. Ved en målrettet drift og pleje kan såvel biologi som oplevelsesmæssige værdier øges betragteligt, både for søerne og fælleden. Tilsvarende kan stisystemet forbedres.

Fredningskendelsen § 5 stk. 2 siger om plejeplanen:

- Der skal udarbejdes en plejeplan for hele fredningsområdet, hvori de forskellige områders tilstand skal beskrives, og hvor der skal gøres rede for den ønskede tilstand og de initiativer, der skal til for at opnå denne. Plejeplanens formål skal være at styrke og forbedre de naturværdier og kulturminde, der er i de forskellige områder. Plejeplanen skal indeholde retningslinjer for udformning og opsætning af informationstavler og kortborde. Plejeplanen skal godkendes af fredningsnævnet og revideres hvert 5. år.

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med fredningskendelsen og ud fra nuværende viden om, hvordan man bedst fremmer de ønskede naturtilstande. Endvidere fokuserer plejeplanen på at øge mulighederne for at opleve natur og fortidsminder samt for den øvrige rekreative udnyttelse, bl.a. ved udvidet stisystem for gående.

Plejeplanen beskriver både den pleje, der skal foretages indledningsvist og hvert år, samt de ønskværdige plejeprojekter for søerne og andre tiltag, som fremmer fredningens formål, men som må prioriteres efter økonomien. Denne opdeling vil fremgå af kapitel 7.

I følge fredningskendelsen er der følgende **overordnede mål** for **plejen**:

- Den nuværende tilstand i fredningsområdet må kun ændres for at styrke fredningens formål og naturindhold.
- Skoven ved Meulenberg skal drives og beskyttes som naturskov. Bevoksningerne på Rønneborg med skov-, park- og havepræg skal bevares med det nuværende præg. (jf. § 2 stk. 3)
- Bøge- og egetræer over 100 år skal bevares til død, men kan beskæres efter Fredningsnævnets godkendelse, hvis de udgør en fare for mennesker og bygninger. Det afskårne må ikke fjernes, og træruiner skal bevares. (jf. § 2 stk. 2)
- Søer, vandhuller, grøfter og vandløb, udyrkede områder, diger, enkeltstående træer, alléer og levende hegn skal bevares. Hegn, der slører digerne, kan fældes/udtyndes. Ved pleje skal der skabes bedre levevilkår for dyr og planter. (jf. § 4)
- Der kan skabes/genskabes søer og vandhuller, og rørlagte vandløb kan frilægges. (jf. § 5, stk.1)
- De offentligt ejede, græsklædte dele af området skal drives efter en plejeplan, hvis mål skal være, at arealerne udvikler sig i retning af botanisk overdrev med et varieret indhold af smådyr og insekter. Der må ikke sprøjtes eller gødskes. (jf. § 5, stk. 1)
- Plejeplanen skal indeholde retningslinjer for udformning og opsætning af informationstavler og kortborde. (jf. § 5, stk. 2)

Derudover har Helsingør Kommune tilføjet følgende overordnede mål for plejen:

- Invasive arter som Kæmpe Bjørneklo og Canadisk Gyldenris m.fl., jf. Skov- og Naturstyrelsens sortliste over invasive arter, skal bekæmpes. Eksisterende bestande skal udryddes helt, og nye tilførte bestande skal bekæmpes løbende. Frøspredning fra Kæmpe Bjørneklo og Gyldenris (canadisk og sildig) skal sikres stoppet inden udgangen af 2010 og fremover.

Derudover er fredningen ikke til hinder for, at der efter fredningsnævnets nærmere godkendelse sker de nødvendige terrænændringer for at kunne anvende arealet mellem Vapnagård og Borupgård til 2 boldbaner med fælledagtig karakter og uden faste anlæg. Der kan efter fredningsnævnets godkendelse etableres et mindre klubhus i forbindelse med boldbanerne. (jf. § 3, stk. 2)

Plejemålsætningerne søges primært opnået gennem

- Bortskaffelse af al afskåret materiale fra høslet og fra rydning og vedligehold af træer, krat, rørsump osv. fra det fredede område, for at mindske næringsbelastningen – bortset fra de mere end 100-årige træer. Enkelte grenbunker kan dog blive tilbage af hensyn til dyrelivet.
- Høslet på fælledarealerne (evt. græsning på delområder hvis muligt)
- Bekæmpelse af invasive arter, som Kæmpe Bjørneklo, Canadisk Gyldenris, Rynket rose (efter Skov- og Naturstyrelsens anbefalinger)
- Friholdelse af digeforløb for uønsket bevoksning og opvækst
- Løbende udtynding af eksisterende trægrupper på fælleden til ønskede niveauer

- Fjernelse af opvækst i og omkring søer i det omfang det fremmer biologien
- Etablering af slåede stier, informationstavler, bænke og affaldskurve, samt vedligehold og drift

## 5.2 Generelle plejeforskrifter og metoder

### 5.2.1 Førstegangsspleje

Med førstegangsspleje menes et større plejeindgreb, der i princippet foretages 1 gang for at opnå en ønsket tilstand, hvorefter der er en vedligeholdende eller vedvarende pleje.

#### Græsarealerne til biologisk overdrev

Flere steder er græsarealerne blevet slået og græsset efterladt, hvilket har skabt et lag visent græs, "førne", i bunden af græsset. For at de små blomsterplanter, som findes på et overdrev, skal kunne etablere sig, er det nødvendigt at fjerne førnelaget i forbindelse med de første høslet på arealerne.

#### Rydning af træer og krat, f.eks. omkring søer og dige

Flere af søerne har behov for en større indsats med rydning af krat og eventuelt oprensning af slam for at sikre lys til livet i vandet og til padder. Padderne skal også sikres tilstrækkeligt med bredder med lav hældning, dvs. at nogle af søbredderne skal jævnes ud.

Fjernelse af vedplanter skal ske under hensyntagen til at sikre et mosaikpræg for at skabe større variation, både synsmæssigt og biologisk.

Når træer fældes og krat skæres væk, vil de ofte skyde igen fra stubben eller rødderne. En sådan rydning vil derfor kræve en mangeårig vedligeholdende beskæring af opvækst på de arealer, hvor der ikke fortages jævnlige høslet. Det vil derfor være formålstjenstligt at fjerne stubbene, hvor der er risiko for, at de skyder igen, og hvor der er økonomisk mulighed for det.

En anden metode går ud på at "ringe træerne", dvs. fjerne barken i en bred ring rundt om træet. Træet vil da dø i løbet af et års tid og kan da fældes uden at det skyder igen. Ringning anbefales, hvor det ikke er til for stor gene rent æstetisk.

En tredje metode er at fælde træet i en vis højde, og derefter årligt skære det ned under de steder, hvor træet har skudt. Træet vil da udpine sig selv i løbet af nogle år. Dette kan dog også være en gene rent æstetisk.

Af æstetiske grunde bør den endelige afskæring af træer og buske foretages så nær roden som muligt og eventuelle rodkud fjernes efterfølgende. Små træer og buske kan rives op med rod med håndkraft.

Eventuelt kan metoderne afprøves på hvert sit område for at vurdere hvilke, der fungerer bedst.

Af hensyn til ynglende fugle bør en rydning foretages sent efterår og vinter. Rydning af birk foretages dog mest effektivt tidligt forår, da træet på dette tidspunkt "bløder" efter afskæring, og dermed svækkes mest. Naturbeskyttelseslovens kap. 5 og tilhørende bekendtgørelse skal følges. F.eks. må hule træer og træer med spættehuller kun fældes i perioden 1. august til 1. november.

Det ryddede materiale bør som hovedregel fjernes så hurtigt som muligt fra området for at undgå en fortsat skygning og en uønsket tilførsel af næringsstoffer. Enkelte træstubbe og grenbunker kan dog bevares relevante steder, eftersom de tilgodeser padder og krybdyrs krav

til skjulesteder samt overvintringspladser og er med til at skabe en attraktiv og varieret mosaikbiotop til gavn for disse dyregrupper.

Med hensyn til de praktiske muligheder for at fjerne afskåret materiale fra større rydninger af træer og buske, evt. efter flisning af materialet, må der tages stilling til dette i forbindelse med de enkelte projekter.

#### Oprensning og udvidelse af søer

Oprensning af søer kræver dispensation fra Naturbeskyttelseslovens § 3, hvor det skal sikres, at kravene i dispensationen tilgodeser biologien og den rekreative oplevelse mest muligt samt er i overensstemmelse med denne plejeplan. Bl.a. skal plejetiltagene sikre, at levevilkårene for dyr og planter forbedres.

Ved oprensning af søer skal slammet bortskaffes helt fra det fredede område. Øvrigt materiale skal også bortskaffes.

Der afledes regnvand gennem 3 af søerne, som således fungerer som bassiner for forsyningens regnvandssystem. Helsingør Spildevand har planer for oprensning af disse søer af hensyn til hurtig bortskaffelse af regnvandet.

Forsyning Helsingør overvejer at udvide de 3 søer, der benyttes som bassiner i regnvandssystemet. Årsagen er, at der stadig tilledes større mængder regnvand fra bl.a. udbyggelsen af Prøvestenscentret og den kommende skaterpark ved Villa Fem. Forøgelsen af bassinerne er endnu ikke nærmere vurderet. Før angivelse af behovet skal der gennemføres beregninger af forventet tilledning af vand samt kendskab til ledningernes kapacitet nedstrøms. En eventuel udvidelse af søerne vil ske i samarbejde med Miljø&Natur.

Miljø&Natur vil, udover at stille krav til udledning i forbindelse med § 3 dispensationer, drøfte mulighederne sammen med Forsyning Helsingør for begrænsning af tilledning af forurenende stoffer samt øvrige tiltag til forbedring af søernes dyre- og planteliv, se idekatalog i afsnit 7.3.

#### Diget gennem fredningen

Diget, der går på langs gennem fredningen, skal synliggøres. Som udgangspunkt skal al krat fjernes foran og på strækninger med stendige. Kun gamle træer og andre udvalgte træer skal blive tilbage på stendiget. Dog kan krat og levende hegn langs diget overfor Vapnagård, der hindrer udsyn fra fredningen mod Vapnagård, bibeholdes i det omfang, der er behov for.

Det skal vurderes, om en bevoksning på diget kan have sammenhæng med tidligere tiders gærdselshugning, og der dermed kan være en kulturhistorisk interesse i at bevare denne bevoksning.

Hvor der kun er et jorddige tilbage, eller diget helt er forsvundet, kan et levende hegn markere digeforløbet, som samtidig bibeholdes af hensyn til fugle og dyr.

Stendiget skal restaureres nænsomt de steder, hvor sten er faldet af og ligger ved siden af diget. De 3 overgange overfor Vapnagård bevares dog uden ændringer.

Efter den indledende rydning vedligeholdes bevoksninger på og omkring diget efter planen for vedvarende pleje af levende hegn.

### **5.2.2 Vedvarende pleje**

Den vedvarende pleje skal både fastholde den opnåede tilstand fra en førstegangspleje og bidrage til en udvikling i den ønskede retning (f.eks. biologisk) for fredningen.

### Fælleden og søerne

Den offentligt ejede fælled skal vedligeholdes som åbent græsland med enkelte træer og buske og udvikles i retning af et biologisk varieret overdrev. Dette skal ske ved hjælp af årlige høslet, hvor al materialet fjernes.

For at sikre maksimal næringsfjernelse i starten bør der foretages høslet 2 gange om året i de første år, medio maj og i starten af august, indtil jorden viser tegn på udpining ved at de store, grove urter er i tilbagegang, og der måske er bare pletter. Herefter skal der slås 1 gang om året omkring Skt. Hans.

Høet bør ligge og tørre inden det fjernes, således at frø kan drysse af til frøbanken og insekterne kan kravle væk. Da udgangspunktet er relativt artsfattigt er dette dog knap så væsentligt de første par år. Der bør dog altid efterlades urorte partier af hensyn til artsspredningen, og insekters æg, der ikke kan kravle væk, således at der efterlades øer med højt græs hist og her (mosaik).

Hvis høslettet foretages maskinelt og ikke manuelt, skal det være med maskiner, der kan fortage skånsom slåning og som giver mulighed for at fjerne af al materialet efter tørring. Der må således ikke bruges slagleklipper.

Det kan undersøges, om der er interesse for at etablere et høsletslaug på et areal, der egner sig dertil, og gerne også, hvor det vil være svært at slå med maskiner. Et høsletslaug er en forening af frivillige, der slår høet med le.

Hvis der er mulighed herfor, vil græsning også være gavnlig. Da området er i byzone er dyrehold som udgangspunkt forbudt, men kommunalbestyrelsen kan dispensere fra forbuddet efter høring af naboerne, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse om miljøregulering af visse aktiviteter, § 6.

Udviklingen i opvækst af træer og buskads ved søer, på diger og andre steder skal følges og uønsket vegetation skal fjernes. Materialet må ikke knuses på stedet, men skal fjernes.

For at undgå yderligere tilførsel af næringsstoffer til søerne bør fodring af ænder undgås.

### Krat og levende hegn

For at vedligeholde sunde bevoksninger hvor træerne får lys og luft, bør der foretages udtyndinger i de levende hegn med ca. 5-6 års mellemrum. Udvalgte træer fældes og buske forynges ved nedskæring. Til grund for valg af blivende træer vurderes et givet træes sundhed, æstetik og biologiske værdi i forhold til insekter og fugle. En træart som eg prioriteres højt pga. dens høje levealder samt værtskab for mange insekter.

Hvor det er muligt, holdes opvækst nede med den årlige slåning af græsset.

### Detaljeret plan

Der skal udarbejdes en detaljeret plan for den konkrete pleje af den offentlige fælled, med praktiske løsninger på slåningen og fjernelse af materiale, herunder hvor der skal være mosaik af urorte områder, og hvordan disse skal plejes for at forebygge tilgroning.

### **5.2.3 Bekæmpelse af invasive arter**

Der er fundet en række invasive plantearter i fredningen, de fleste steder enkeltstående individer eller i mindre grupper.

Arterne skal bekæmpes, således at spredning undgås. Ad åre skal arterne helt udryddes fra området, således at det kun er tilførsel fra områderne udefra, der skal bekæmpes.

De invasive plantearter, der skal bekæmpes, fremgår af "sortlisten" på Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside, <http://www.skovognatur.dk/DyrOgPlanter/invasivearter/Arter/Sortlisten/> . P.t. er den senest reviderede liste fra maj 2008:

## **Dansk Sortliste (Maj 2008)**

### **Terrestriske arter**

#### **Planter:**

- Almindelig buketorn (*Lycium barbarum*) \*\*
- Aks-bærmispel (*Amelanchier spicata*) \*\*
- Bjergfyr (*Pinus mugo* spp. dog ikke fransk bjergfyr (*P. mugo* var. *rostrata* eller *P. uncinata*)) \*\*
- Bynke-ambrosie (*Ambrosia artemisiifolia*) \*\*\*
- Canadisk bakkestjerne (*Conyza canadensis*) \*\*
- Canadisk gyldenris (*Solidago canadensis*) og sildig gyldenris (*Solidago gigantea*) \*\*
- Glansbladet Hæg (*Prunus serotina*) \*\*
- Have-guldnælde (*Lamium galeobdolon*) \*\*
- Japansk hestehov (*Petasites japonicus*) \*\*
- Japansk pileurt (*Fallopia japonica*) og Kæmpe-pileurt (*Fallopia sachalinensis*) \*\*
- Japansk x Kæmpe-pileurt (*Fallopia x bohémica*) \*\*
- Klitfyr eller Contortafyr (*Pinus contorta*) \*\*
- Kæmpe-balsamin (*Impatiens glandulifera*) \*\*
- Kæmpe-bjørneklo (*Heracleum mantegazzianum*) \*\*
- Mangebladet lupin (*Lupinus polyphyllus*) \*\*
- Pastinak (*Pastinaca sativa*) \*\*
- Rynket rose (*Rosa rugosa*) eller Kamtchatka-rose (*Rosa kamtchatica*) \*\*
- Rød Hestehov (*Petasites hybridus*) \*\*
- Småblomstret balsamin (*Impatiens parviflora*) \*\*
- Stor tusindstråle (*Telekia speciosa*) \*\*

Et mål er at sikre, at spredning ved frøformering fra Kæmpe Bjørneklo og Gyldenris (Canadisk og Sildig) er stoppet inden udgangen af 2010.

Planen for bekæmpelse skal fremgå af de konkrete plejeforanstaltninger. Planen skal efterleve kommunens politik vedrørende brug af bekæmpelsesmidler på kommunale arealer, dvs. at der generelt ikke må bruges pesticider til bekæmpelse af ukrudt. Kommunen har ikke en nedskrevet politik, men har efterlevet aftalen mellem KL og Miljøministeriet fra 1998 om nedbringelse af brug af pesticider på offentlige arealer. Aftalen er revideret i 2007.

#### **5.2.4 Naturskov**

Skoven ved Meulenberg skal ifølge fredningskendelsen drives som naturskov. Ved at drive skoven som naturskov, dvs. enten som urørt skov eller med plukhugst, bliver der mulighed for en større biologisk mangfoldighed: "Der vil være mægtige gamle træer, og i mellem dem vil høje slanke træer strække sig op imod lyset. Hist og her, eller over større områder, vil de store træer falde sammen og skabe lys til skovbunden, og nye træer vil skyde op. De gamle hule træer og det døde ved på skovbunden skaber helt specielle betingelser og er levesteder for specialiserede biller og svampe, og for fugle og andre dyr, der lever i huller i træer." Citat fra



Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside om naturskov,  
[http://www.skovognatur.dk/Skov/Miljoet/Klima/Naturskov/om\\_naturskove.htm](http://www.skovognatur.dk/Skov/Miljoet/Klima/Naturskov/om_naturskove.htm)

Da skoven er meget befærdet skal det sikres, at alle stier så vidt muligt holdes fri for risiko for nedfaldne grene og træer. Ligeledes bør det vurderes med mellemrum, f.eks. efter storme, om der er vindfælder, som skal udløses (stammer, der er bøjet ned af andre væltede træer, så de står i spænd og kan svirpe op).

Det vurderes, at skoven ikke er egnet til at blive drevet som produktionsskov (dvs. som naturskov med plukhugst) ud fra en økonomisk betragtning.

### **5.3 Stiplan**

Udover de allerede eksisterende asfalt- og grusstier er der nogle slåede stier på græsarealerne. Stierne skal udvides til et sammenhængende stisystem med en sti (belagt eller slået) langs det gennemgående dige og slåede stier rundt om søerne samt enkelte supplerende slåede stier, se kort over stier på det offentligt ejede græsareal i bilag 1.

Evt. kan der udlægges flis på vådere dele af de slåede stier.

En del af de eksisterende trampestier på tværs skal ikke slås, men kan fortsat eksistere som trampestier, der er trådt af publikum.

Stier, der på nuværende tidspunkt krydser stendiget, ledes hen til de steder, hvor diget er reduceret til jorddige eller helt er forsvundet for at beskytte stendiget. Dog bibeholdes de 3 overgange over stendiget ud for Vapnagård.

Overalt i fredningen skal stier friholdes for krat og grene, samt så vidt muligt friholdes for risiko for nedfaldne grene og træer.

Der skal etableres bænke og skraldespande efter nærmere vurdering af behov.

### **5.4 Information, herunder naturovervågning**

Der skal opsættes enkelt udformede informationstavler ved de naturlige "indgangsveje" til det fredede område. Tavlerne bør indeholde oversigtskort med stinet, ordensregler og information om relevant viden om den biologi og kulturhistorie, der kan opleves i området.

Tavlerne udformes efter principperne i Skov- og Naturstyrelsens skiltehåndbog, dog med en kommunal farve (eller uden farve på materiale af træ), samt kommunens logo. Skiltehåndbogen kan ses på Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside,  
[http://www.skovognatur.dk/Ud/Adgang/Skiltning/Beskrivelse\\_skilteprogrammet.htm?wbc\\_purpose=basic%23%23%23footer](http://www.skovognatur.dk/Ud/Adgang/Skiltning/Beskrivelse_skilteprogrammet.htm?wbc_purpose=basic%23%23%23footer)

Eventuelt kan der tænkes i elektroniske medier.

Informationen kan endvidere omfatte skriftligt materiale, såsom en folder om området, og beskrivelser på kommunens hjemmeside.

Udviklingen i botanikken på fælleden og i/omkring søerne (§ 3 områderne) skal overvåges ved jævnlige besigtigelser, f.eks. 1 gang hvert 2. år, efter forskrifterne fra Danmarks Miljøundersøgelser. Besigtigelserne suppleres med hvad der umiddelbart ses af øvrige arter ved besigtigelserne.

Overvågningen skal dels bruges til at rette plejeplanen til, og dels bruges til formidling til politikere og til offentligheden om naturen og værdien af plejeindsatsen.

## 6. Plejeplan delområder

Fredningen gennemgås i det følgende fra øst mod vest, med beskrivelse, mål og pleje for hvert delområde. Søerne i det åbne græsland, den offentligt ejede fællede, gennemgås tilsidst.

### 6. 1. Område 1 "Meulenberg/Rønneborg"

#### 6.1.1. Beskrivelse

Størstedelen af området ejedes tidligere af Vejdirektoratet, som afhændede det til statens ejendomsselskab Freja Ejendomme A/S i 2009, med henblik på salg. Ejendomsselskabet har udtalt, at selskabet er at betragte som et privat selskab, således at de ikke er ansvarlige for plejeplaner, som staten ellers er på sine fredninger.

En mindre del ejes af Ejerforeningen Meulenberg Park (matr.nr. 2a Meulenberg, Helsingør Jorder).

Området omfatter følgende matrikler:

- Matr.nr. 2d Meulenberg, Helsingør Jorder (bortset fra Ellevej ud til Ahorn Alle), matr.nr. 1k og 1h Kronborg Teglværk, Helsingør Jorder (ejer Freja Ejendomme A/S)
- Del af matr.nr. 2a Meulenberg, Helsingør Jorder (ejer E/F Meulenberg Park 1-71, 4-78)



Billede x. Kort fra HK Webgis med fredningen skraveret. Det meste af skoven er desuden fredsskov (ikke de 2 huse med haver). En ny afgrænsning af fredsskoven blev foretaget i februar 2010 og er ikke lagt på Miljøportalen endnu. Den østligste sø er tørret ud efter en dæmning er brudt sammen.



Billede x. Kort fra HK Webgis med luftfoto fra 2009.

#### **6.1.1.1 Beskrivelse af hele Meulenbergsskov**

I den østlige ende af fredningen ligger Meulenbergsskov. Skoven omfatter de samlede skovbevoksninger på alle matriklerne i området. Husene og haverne til Meulenberg Park 2 og Bøgebakken 3 (Rønneborg) er ikke en del af skoven. Det meste af skoven er endvidere fredsskov. Fredsskov hører under skovloven, som administreres af det lokale skovdistrikt, Skov- og Naturstyrelsen Øresund. Nye grænser for fredsskoven blev afmærket i februar 2010 af SNS Øresund og en landinspektør og indsendt til Kort- og Matrikelstyrelsen.

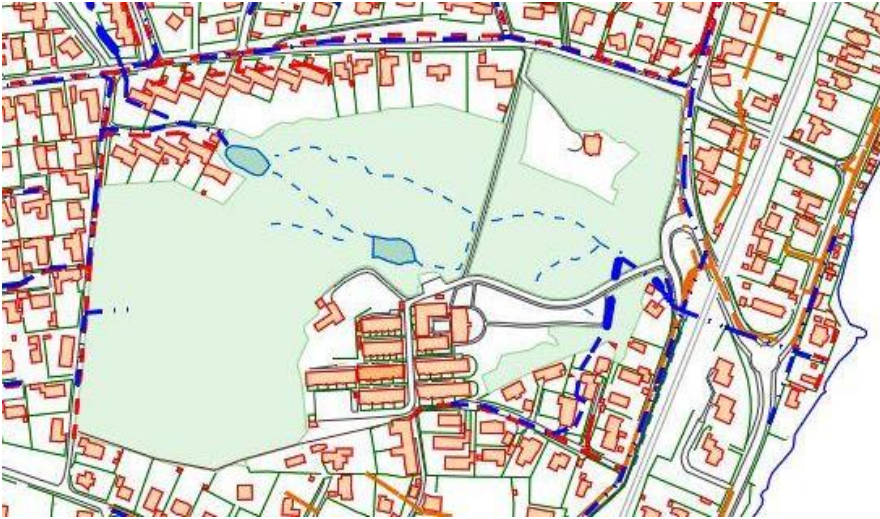
Området omkranses af boligbebyggelser. Der er offentlig adgang og skoven bruges flittigt af beboerne i området. Terrænet er stærkt kuperet, og rummer små vandfald. På længere sigt kunne der ifølge beskrivelsen i fredningsforslaget være mulighed for en storslået udsigt over Øresund.

I skoven er der en opdæmmede sø for enden af Ellevej, som er en del af kommunens regnvandssystem. Fra den opdæmmede sø er der dels et rørført afløb gennem dæmningen til en bæk i et naturligt leje gennem en slugt (det nordligste forløb) og en sluse til en gravet kanal ned til den næste opdæmmede sø, der nu er forsvundet til en moselignende tilstand, da dæmningen med sluse er brudt sammen. Der har været en mølle på stedet. Undervejs modtager kanalen vand fra en bæk, der løber under en større sti langs med kanalen.

Dæmningen ved søen ved Ellevej med afløb til det naturlige bækforløb og slusen til kanalen er indrettet, så der kommer meget lidt vand i det naturlige bækforløb.

Både den nuværende og den forsvundne sø er registrerede af det tidligere amt som omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3. Tidligere kunne man passere hen over den forsvundne dæmning, og søen har efter sigende været en god sø med krebs.

Fra den ødelagte dæmning fortsætter vandet i en bæk langs den asfalterede sti og møder det naturlige forløb og forsætter i slugten mod øst. Der støder 2 ekstra bække til før vandet forsvinder ned i jorden og ledes rørlagt ud til Øresund.



Billede x, HK Webgis, søer og bække, kommunens regnvandssystem er markeret med kraftig blå signatur. Den østligste sø er tørret ind, da en tidligere dæmning er nedbrudt.

Skoven gennemskæres af en asfalteret sti med belysning. Stien løber mellem arealerne tilhørende Meulenberg Park 2 mod vest og Bøgebakken 3 (Rønneborg) mod øst. Det nordligste stykke af asfaltsti har et selvstændigt matrikelnummer, 1 k Kronborg Teglværk, Helsingør Jorder. Der er et net af større og mindre stier i skovarealerne på begge sider af den asfalterede sti, samt en bro over dæmningen ved søen ved Ellevej. Dog er der ikke nogen stier i skovområdet nord for Rønneborg. Der løber en smal sti på den tidligere banedæmning langs skovens østside, og der er resterne af en trappe i den sydlige ende af banedæmningen ned til stisystemet i skoven. Dæmningen er muligvis ved at skride i hjørnet, hvor den møder vandløbene, der føres ind under dæmningen.

### 6.1.1.2 Supplerende beskrivelse af arealet tilhørende Meulenberg Park 2



Foto x. Meulenberg Park 2, 25. november 2009

Meulenberg Park 2 er et ældre ubeboet hus med en have, som er aftegnet på fredningskortet, men som ikke er nævnt specifikt i fredningskendelsen. Freja ejendomme A/S, som har sat ejendommen til salg, har fældet træer og buske i haven i efteråret 2009.

Skoven henligger allerede som naturskov med mange væltede træer og naturlig opvækst af nye. Der er et stort slid på stierne og arealerne langs slugten med vandløbet og langs kanalen.



Foto x. 09.09.09 Søen/regnvandsbassinet i Meulenburgskoven, i det nordvestlige hjørne

Søen/regnvandsbassinet ved Ellevej (**Sø 1**) er i kommunens rapport om regnvandsbassiner, februar 2005, beskrevet bl.a. således:

"Bassinet ligger smukt ved en sti, op til en bebyggelse i udkanten af skoven. Der er ikke hegn om bassinet og bassinets bredder er naturligt begroede men påvirket af skygge fra skovens høje træer. Bassinet gennemstrømmes af store vandmængder fra et vandløb, der er rørlagt som regnvandskloak ned til bassinet..... Bassinets funktion i regnvandssystemet bør overvejes og optimeres, idet det i dets nuværende form hverken er optimalt i forhold til at udligne den hydrauliske belastning eller i forhold til stoftilbageholdelse, æstetisk kvalitet eller naturindhold."

Ved besigtigelse den 9. september 2009 fremstod søen som en lille lukket skovsø uden sumpurter eller bundvegetation, beliggende op til et villakvarter og som følge heraf med busket og haveplanter, samt med tilledning af overfladevand.

Den forsvundne sø nær Meulenburg Parken (efter sigende en tidligere mølledam) fremstod som en tilgroet moseagtig bund langs en bæk med forekomst af flere invasive plantearter (Kæmpe-Bjørneklo, Japansk Pileurt, Rød Hestehov og Tusindstråle). Mosen er ikke stor nok til at være omfattet af § 3.

#### **6.1.1.3 Supplerende beskrivelse af arealet tilhørende Bøgebakken 3 (Rønneborg)**

Rønneborg ligger i en have med slået græs og enkelte træer. Skoven omkring haven ligner den øvrige Meulenburgskov med kuperet terræn, bække, blandskov og store, gamle træer, og hvor væltede stammer har fået lov at blive liggende.

Efter sigende skulle skovarealet nord for Rønneborg tidligere have rummet en frugtplantage. Der er dog ikke synlige spor af dette. Denne del af skoven rummer et stort fugtigt område.



Foto 25.11.09 Indkørslen til og haven omkring Rønneborg

#### **6.1.1.4 Supplerende beskrivelse af arealet tilhørende ejerforeningen Meulenberg Park (KTAS Pension)**

En lille del af Ejerforeningen Meulenberg Parks areal er omfattet af fredningen. Arealet er ikke nævnt specifikt i fredningskendelsen, men må antages at være omfattet af samme krav som Rønneborgs areal, nemlig at det nuværende præg skal bevares. Arealet har samme præg som den øvrige skov omkring Rønneborg og kan ikke skelnes herfra.

#### **6.1.2 Mål / ønsket tilstand**

- Skoven ved Meulenberg, matr.nr. 2d Meulenberg, Helsingør Jorder, skal drives og beskyttes som naturskov, jf. Skov- og Naturstyrelsens beskrivelse af naturskov, [http://www.skovognatur.dk/Skov/Miljoet/Klima/Naturskov/om\\_naturskove.htm](http://www.skovognatur.dk/Skov/Miljoet/Klima/Naturskov/om_naturskove.htm).
- Rønneborgs skov-, park- og havepræg, matr.nr. 1h og 1k Kronborg Teglværk, Helsingør Jorder, skal bevares med det nuværende præg, dvs. haven skal være en åben græsplæne med solitære træer, og skoven en naturskov.
- Den fredede del af matr.nr. 2a Meulenberg, Helsingør Jorder, skal bevares med det nuværende præg, dvs. som naturskov.
- Vilkårerne for søens, bækkens og mosens plante- og dyreliv skal søges forbedret, bl.a. ved bedre forrensning og andre krav i forbindelse med eventuelle § 3 dispensationer til oprensning af regnvandsbassinet, og ved bekæmpelse af invasive arter. Ellers skal der ikke foretages vedligehold, da området skal plejes som naturskov. Dog har ejeren stadig pligt til at vedligeholde bækkene efter Vandløbsloven, dvs. at sikre en afledning af vandet og herunder at sikre, at de ikke løber over stierne.
- Bøge- og egetræer over 100 år skal bevares til død. Evt. afskårne dele må ikke fjernes, og træruiner skal bevares.
- Invasive arter skal bekæmpes, jf. plejeplan for invasive arter.
- Stisystemet skal være farbart og så vidt muligt sikres mod nedfaldne stammer og grene. Tilsvarende skal naboerne så vidt muligt føle sig trygge ved naturskoven.
- Formidling af værdierne ved naturskov.

#### **6.1.3 Pleje af arealerne ved Meulenberg Skov**

- Foryngelse af skoven på alle 3 matrikler sker ved selvforyngelse. Derudover fældes der kun træer ud fra en risikobetragtning. Fældet materiale langs veje og stier kan fjernes, mens fældet og skåret materiale inde i skoven forbliver i skoven.

- Bevoksning langs veje og stier, incl. trampestier, vedligeholdes ved friskæring, således at der er uhindret passage for færdselen. Det skal til stadighed så vidt muligt sikres, at der er lav risiko for nedstyrtning af træer/grene i forbindelse med færdsel på stier og tilstødende veje og ejendomme.
- Renovering af trappen fra stisystemet op til stien på jernbanedæmningen
- Vedligehold af stierne i øvrigt vurderes ud fra behov.
- Vandløb/bække i skoven vedligeholdes således, at vandet kan afledes og ikke løber over stierne (*ejers ansvar*).
- Tilledningen af regnvand bør gå igennem en effektiv forrensning (Helsingør Forsyning).
- Invasive arter bekæmpes efter Skov- og Naturstyrelsens anvisninger på deres hjemmeside.
- Haverne omkring Meulenberg og Rønneborg vedligeholdes, så de bevares med nuværende præg med åben græsplæne og solitære træer og buske.
- Opsætning af en informationstavle om "naturskoven" samt om kulturhistorien i området.

### Supplerende tiltag/projekter til overvejelse og vurdering

Se også samlet idekatalog i kapitel 7

- Genskabelse af dæmning og den forsvundne sø (mølle dammen).
- Ændring af dæmningen ved søen ved Ellevej med henblik på at skabe mere ligelig fordeling af vandet i det naturlige forløb og i kanalen.
- DN-Helsingør har foreslået enkelte lysninger i skoven til styrkelse af naturindholdet (altså ud over de lysninger, som naturskoven vil lave af sig selv). En ny forening, Meulenberg Fredskovs Venner, har foreslået at genskabe tidligere tiders lysninger i skoven til rekreative områder for børn. *Det vil i givet fald kræve en dispensation fra Fredningsnævnet.*
- Vurdering af tilstanden af den gamle jernbanedæmning og sikring mod at den skrider sammen
- Regnvandsbassinet – se afsnittet om søer side 13 og idekataloget i kapitel 7.

## 6.2 Område 2A, Areal ejet af FIH-Erhvervsbank (ved Borupgårdskolen)

### 6.2.1. Beskrivelse og mål

Arealet omfatter følgende matrikel

- matr.nr. 1vq Borupgård, Helsingør Jorder



Billede x. Arealinfo med luftfoto fra 2008 med angivelse af fredningen

Det flade areal bruges som boldbaner og det kuperede areal, Stolbjerg Bakke, der er dækket af bøgeskov, er blevet brugt som mountainbikebane og til bålplads. Fra toppen af bakken er der udsigt helt til Øresund hen over trætoppene. Boldbanen er indhegnet med en låge i det nordøstlige hjørne med en primitiv trampesti ned til boldarealet.

Boldarealet vedligeholdes af Borupgårdskolen.



Foto x. 29.04.09, "mountainbikebanen" i bøgeskoven ved Stolbjerg Bakke



Foto x. 29.04.09, Udsigten fra toppen af Stolbjerg Bakke med bålplads, ned over boldbanerne, til Øresund.

#### **Mål / ønsket tilstand**

- Fortsat træer på Stolbjerg bakke
- Fortsat boldbaner på græsarealet
- Fortsat bålplads på Stolbjerg Bakke, dog i et omfang, der ikke skader træerne



- Bekæmpelse af eventuelle invasive arter, jf. afsnit 5.2.3
- Bøge- og egetræer over 100 år skal bevares til død. Evt. afskåret materiale må ikke fjernes, og træruiner skal bevares.
- Mulighed for udsigt fra Stolbjerg bakke

### 6.2.2 Pleje

Borupgård vedligeholder arealerne efter aftale med FIH erhvervsbank.

Borupgårdskolen:

- Vedligehold af boldbanerne
- Almindeligt tilsyn med bålpladsen
- Almindeligt tilsyn med og fældning/beskæring af træer, hvor der er risici for nedfald
- Bekæmpelse af eventuelle invasive arter

Helsingør Kommune, budget for plejeplan:

- Opstamning af østligste træer for at sikre udsigt

## 6.3 Område 2B, den offentligt ejede fælled

### 6.3.1 Beskrivelse af den offentligt ejede fælled

#### 6.3.1.1 Overblik over den offentligt ejede fælled

Arealet er langt det største i fredningen og omfatter følgende matrikler:

- Dele af matr.nr. 1a, 1p, 1f og 1h Borupgård, Helsingør Jorder, dele af matr.nr. 30b, 7000ay, 7000ak, 6av og 7000n Helsingør Overdrev (ejes af Helsingør Kommune)
- Del af matr.nr. 30d, Helsingør Overdrev (ejes af staten v/ Justitsministeriet)



Billede x. Oversigtskort fra Arealinfo. De offentligt ejede, græsklædte arealer – fælleden – er afgrænset med rød streg.

Fælleden er et offentligt ejet areal, der strækker sig fra Rønnebær Allé over Klostermosevej til Politigården og videre ud til Kjeldbjerggårds jorde, som et åbent græsland - her kaldet fælleden - med spredt bevoksning og 6 søer, hvoraf 3 af de nordlige fungerer som sparebassiner som en del af kommunens regnvandssystem. Søerne gennemgås selvstændigt i afsnit 6.3.4.

Arealet er hovedsageligt ejet af Helsingør kommune, kun et lille hjørne ejes af staten.

Området syd for Vapnagård bruges, og kan ifølge fredningskendelsen fortsat bruges, som boldbane med fælledagtig karakter.

Et afbrudt dige, som både markerer ejerlavsskel og den gamle grænse mellem Helsingør købstadskommune og Tikøb sognekommune, strækker sig gennem det meste af arealet og er bevokset med træer og buskads. Enkelte etablerede stier og adskillige trampestier gennemskærer området på kryds og tværs. Området er byzone.

Et mindre areal ved politistationen i den nordvestlige ende ejes af staten.

Græsarealerne er kun delvist plejede i dag, men rummer potentialer til at få overdrevsvegetation med den rigtige pleje. Især lige vest for Klostermosevej rummer græsarealet fattigbundsvegetation, hvilket giver et stort potentiale for at skabe overdrevsvegetation relativt hurtigt her. Andre steder er græsarealerne mere næringsprægede med Stor Nælde og andre grove urter. Her vil der gå nogle flere år med den rigtige pleje, inden overdrevsvegetationen kan forventes at indfinde sig.

Der er rådyr, som kommer ind vestfra for at fouragere.

### 6.3.1.2. Beskrivelse af den østligste del af fælleden



Billede x. Kort fra HK webgis med luftfoto fra 2009

Det trekantede areal vest for Rønnebær Alle er et græsareal med spredte træer og en birkelund langs det tværgående dige. Der løber en grussti langs med diget, se foto x.

Flere af haverne nord for er udvidet ind i fælleden, se foto. Dette skal undersøges nærmere med henblik på at få bragt forholdene i orden. Langs med de første haver fra Rønnebær Allé er et buskads blevet klippet ned, se foto . Arealet slås pt. 1 gang årligt, men uden fjernelse af materiale.

På vejskiltet til den lille stikvej fra Rønnebær Allé videre til Meulenborgskoven, mangler der en signatur på "blind vej"-signaturen for, at der er en sti, der går videre til skoven, se foto.



*Foto x, 39.04.09, Sti langs diget i den østlige ende af fælleden.*



*Foto x, 29.04.09, havestykke bag krat ud til fælleden*



*Foto x, 29.04.09, havestykke bag krat ud til fælleden*



*Foto x, 29.04.09 Krat mellem haverne og fælleden skåret ned*



*Foto x, 29.04.09, Stikvejen mellem Rønnebær Alle og Meulenburgskoven*

### 6.3.1.2 Beskrivelse af fælleden syd for Vapnagård og øst for Klostermosevej



Billede x. Kort fra HK webgis, med luftfoto fra 2009.



Billede x. Kort fra HK webgis med luftfoto fra 2009 og fredningen skraveret.

Arealet er et åbent græsareal med træ- og kratbevokset dige langs med Vapnagård og videre mod Klostermosevej.

Den vestlige del af diget er synligt som et flot stendige, men er skjult og let ødelagt på strækningen ud for Vapnagård. Der er etableret en lille, privat urtehøve et sted ved den vestlige del af diget, dette skal undersøges og bringes i orden.

Der er 3 søer samt en høj ved søen ved svømmehallens P-plads, som bruges som kælkebakke om vinteren.

Der er trampestier 3 steder fra Vapnagård over diget ind til græsarealet, og flere trampestier på kryds og tværs af græsarealet.

Tre steder er der sat 3 store sten sammen, en enkelt stengruppe med selvsåede træer.

Arealet opleves lidt bart og kedeligt af DN-Helsingør og af en lokal beboer repræsentant.

Et enkelt sted er der slagleklippet ind i krattet foran diget, se foto.

I hjørnet mellem Klostermosevej og Borupgård er der etableret en mindre boldbane. Dette skal undersøges med henblik på en aftale om fortsat boldbane.

Flere steder er der konstateret forekomst af invasive arter (Japansk Pileurt, Rosa Rogusa, Gyldenris).

Der er en del knallertkørsel ved Klostermosevej, og der forekommer afbrænding af affald og knallerter.



*Foto x, 29.04.09 Slagleklippet krat foran dige*

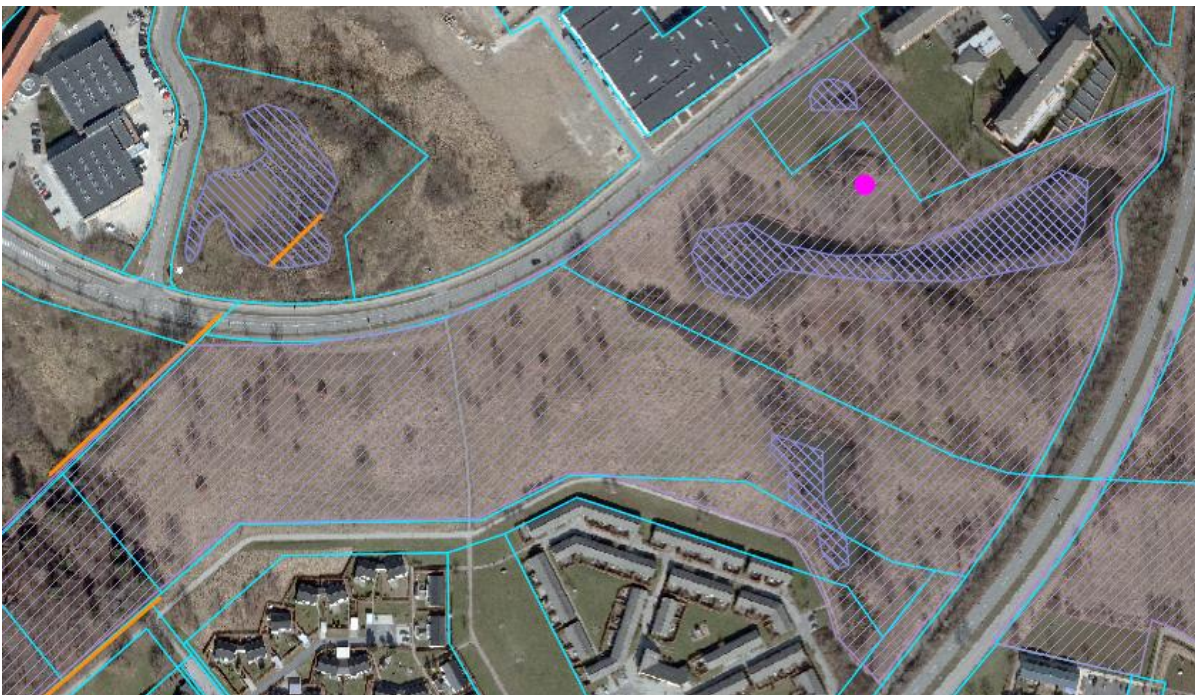


*Foto x, 29.04.09 skrænt mod Klostermosevej*



Foto x, 29.04.09 Træbevokset dige nær Klostermosevej

### 6.3.1.3 Beskrivelse af den vestlige del af den kommunalt ejede fælled fra Klostermosevej



Billede x. Kort fra HK webgis. Luftfoto 2009. Vestlige del af fælleden.

Arealet er et åbent, let kuperet græsareal, med spredt bevoksning, tættere mellem de 2 søer. Det tværgående dige er afbrudt nogle steder, og er en del bevokset med enkelte gamle træer og krat flere steder. Der har været taget hø på græsarealet af en landmand med økologisk dyrehold, dog muligvis ikke i 2009, og der er ved at blive udviklet overdrevskarakter.

Op mod politistationen ligger en fredet gravhøj, Sneglehøj, der har navn efter sit udseende.

Det er trampestier rundt om søerne samt asfaltcykelsti langs med Klostermosevej og langs med den sydlige afgrænsning af fredningen, samt en asfaltsti på tværs fra Prøvestensvej, som fortsætter gennem bebyggelsen syd for.

Stien, der går øst-vest mellem diget og den store sø ved Politistationen, passerer et vådt område dér, hvor der er en forbindelse mellem den store sø ved Politistationen og søen syd for.

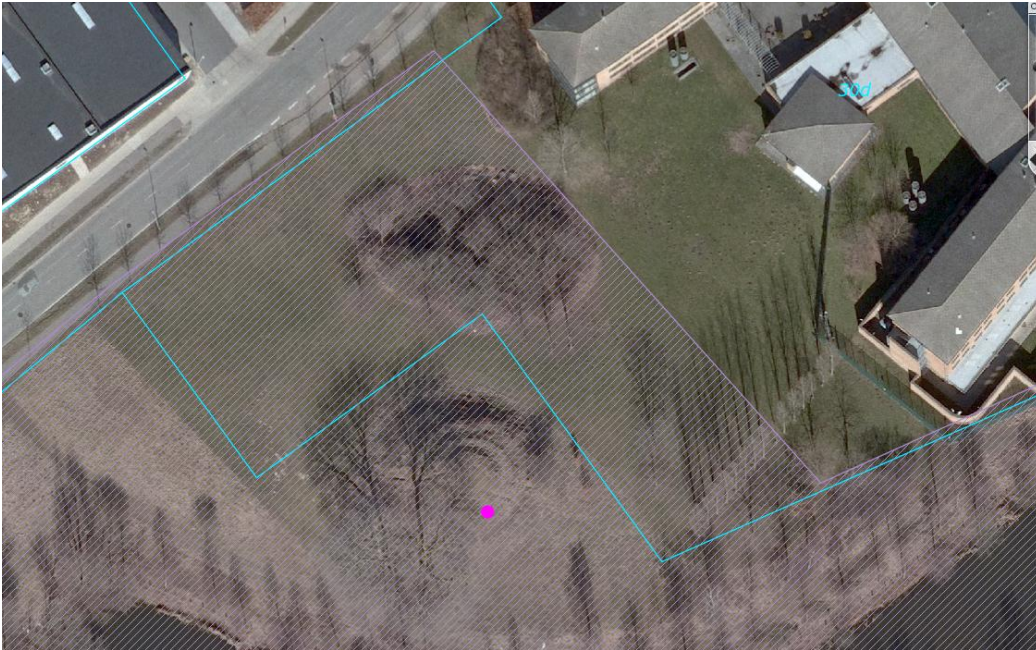
Der er en tunnel under Klostermose vej i den nordligste ende af fredningen, som giver stiforbindelse mellem fælleden øst og vest for Klostermosevej i den nordlige ende, men der mangler en nem forbindelse i den sydlige ende over Klostermosevej. Man kan gå ned til lyskrydset, men skal så enten gå på rabatten langs med Klostermosevej hen til fredningens fortsættelse, eller man skal gå over lyskrydset videre af Smakkevej, og via Storsejlet hen til fredningen. Tilsvarende må rådyr også krydse Klostermosevej, når de skal over og græsse på den østlige del af fælleden.

Der er en del knallertkørsel ved Klostermosevej, og der forekommer afbrænding af affald og knallerter.



*Billede Webgis, manglende forbindelse for brugere (og rådyr) mellem fredningen øst og vest for Klostermosevej*

#### **6.3.1.4 Beskrivelse af arealet ved Politistationen, ejet af Slots- og Ejendomsstyrelsen**



Billede x. HK webgis, luftfoto 2009, matrikelgrænse, fredning og fortidsmindet Sneglehøj er markeret.

Da arealet ejes af Slots- og Ejendomsstyrelsen og dermed staten, er Slots- og Ejendomsstyrelsen ansvarlig for plejeplanen for dette område.

Arealet er slået som græsplæne rundt om søen. Arealet falder ind under "offentligt ejede græsklædte arealer" og bør dermed plejes, så det udvikler sig til et botanisk overdrev sammen med resten af fælleden.

### 6.3.2 Mål / ønsket tilstand for den offentligt ejede fælled (område 2B)

De overordnede mål fra fredningskendelsen er beskrevet i afsnit 5.1, og er forenklet og konkretiseret her:

- Bøge- og egetræer over 100 år skal bevares til død. Evt. afskåret materiale må ikke fjernes, og træruiner skal bevares. (Fredningsnævnet skal godkende beskæring).
- Hegn, der slører digerne, kan fældes/udtyndes. Ved pleje skal der skabes bedre levevilkår for dyr og planter.
- Der skal sikres et godt stiforløb både for gående og cyklende. Stiforløb for gående skal også omfatte adgang til og rundt om søerne. Stierne skal sikres mod for våde passager.
- De offentligt ejede, græsklædte dele af området skal udvikle sig i retning af botanisk overdrev med et varieret indhold af smådyr og insekter. Der må ikke sprøjtes eller gødskes.
- Natur og kultur skal formidles.
- Invasive arter skal bekæmpes.
- Den østligste del af fælleden med de mere enkeltstående træer skal ende med at rumme få, udvalgte enkeltstående træer.
- Der skal holdes åbent for kig fra Klostermosevej
- Knallertkørsel og afbrænding af affald og knallerter skal søges imødegået

### 6.3.3 Pleje af den offentligt ejede fælled (område 2B)

Plejen og øvrige tiltag skal følge de generelle plejeforskrifter i afsnit 5 (træer og krat, fælled, dige, invasive arter, stiplan, informationsplan). Pleje af de enkelte søer er beskrevet i afsnit 6.4.



#### Særligt for den østligste trekant af fælleden

- Træerne udtyndes langsomt over en længere årrække, således at der bevares forskellige arter (eg, ask, birk, frugttræer, tjørn).

#### Særligt for fælleden syd for Vapnagård hen til Klostermosevej

- I forbindelse med etablering af boldbaner skal disse plejes til en "fælledagtig karakter"
- For at få et kig fra Klostermosevej ud over den østlige fælled, fældes de nødvendige træer her, bortset fra udvalgte store træer, og kratbevoksning ryddes.
- Vestsiden af bakken ved søen ved svømmehallens P-plads friholdes fortsat for opvækst til kælkebakke.

#### Særligt for fælleden vest for Klostermosevej

- Slots- og Ejendomsstyrelsen er ansvarlig for plejen af deres del af græsarealet. Fælles pleje kan aftales.

#### Andre særlige punkter

- Det undersøges, om der er interesse for etablering af et høslætlaug på et område, der egner sig til dette.
- Det undersøges, om det vil være muligt og relevant at afgræsse dele af fælleden med dyr. Som udgangspunkt er dyrehold ikke tilladt, da arealet ligger i byzone.
- Det undersøges om der kan laves tiltag til at nedsætte ulovlig knallertkørsel og afbrænding
- Det undersøges, om der kan etableres en bedre forbindelse mellem fælleden øst og vest for Klostermosevej for både dyr og mennesker.

#### **Supplerende tiltag/projekter til overvejelse og vurdering**

- Plantning af enkelte små grupper af træer/buske, f.eks. tjørn og hunderose, på det åbne areal mellem Vapnagård og Borupgårdbebyggelsen for at gøre arealet mere interessant oplevelsesmæssigt (såfremt arealet ikke skal bruges til fodboldbaner).
- Plantning af skovbrynsnignende hegn ind mod de synlige skure m.m. på Borupgårdbebyggelsen med lavtvoksende arter for at sikre en landskabeligt blidere overgang mellem fredning og bebyggelse og samtidig sikre udsynet fra Borupgårdbebyggelsen.
- Etablering af stiforbindelse mellem øst og vest for Klostermosevej ud over tunnelforbindelse i nord, herunder vurdering af en stiforbindelse, der også tager hensyn til rådyrenes passage.
- Ændring af fast belægning til løs belægning på stier, som opleves mere naturlige i landskabet, samt ændring af belysning af stier fra høje lamper til en lavere belysning.

#### **6.3.4 Søerne i område 2B, den offentligt ejede fælled**

Søerne gennemgås fra øst mod vest. Detaljerede beskrivelser fra forskellige besigtigelser kan ses på Naturdatabasen <http://www.naturdata.dk/>, som er en del af Danmarks Miljøportal <http://www.miljoportal.dk/>.



Billede x. Oversigt over søerne på den offentligt ejede fællede.

#### **6.3.4.1 Sø og krat ved Ponydalen (Sø2)**



Billede x. HK webgis. Luftfoto 2009. Sø ved Ponydalen, beliggende mellem Borgmester Christensens Vej og Pinjevej.

#### **Beskrivelse**

Søen er en del af forsyningens regnvandssystem (sø nr. 9411416) og er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 (registreringsnr. 714,20642 i Naturdatabasen). Søen er indhegnet og næsten skjult af buske og træer rundt om søen. Søen er lavvandet, tilgroet, og omkranset af en ca. 2m høj, stejl brink. Mod nord grænser bassinet op til en cykelsti. Bassinet har ingen æstetisk eller rekreativ værdi i sin nuværende form.

Bassinet vil kunne åbnes mod græsarealerne mod syd, hvis hegn og beplantning fjernes og brinken udjævnes. I dag passerer man imidlertid igennem området på det slåede græs mellem diget og søen, og en stor del af dette areal skulle i givet fald inddrages for at lave brinken tilstrækkelig flad. Det vurderes derfor umiddelbart, at udjævning af brinken og fjernelse af hegnet ikke er relevant her.

Krattet nord for søen er en vildtvoksende trekant, med en lille trampesti ind, hvor der for enden er lagt noget haveaffald.



Foto 08.09.09. Sø ved Ponydalen



Foto 29.04.09 Lille blind trampesti ind i krattet ved Ponydalen

I 1981 besøgte Frederiksborg Amt søen og gav følgende beskrivelse: "Søen er heget, der er henkastet affald i mindre mængde i søbredden. Sparsomt udviklet rørsump. Talrigst optræder Grenet Pindsvineknap og Bredbladet Dunhammer. Der er udviklet en flydebladszone af Svømmende Vandaks. Omkring søen er Pil talrige, mens Rød-El er almindelig. 3 stk. Gråand."

I september 2009 besøgte kommunens botaniske konsulent søen, som gav følgende beskrivelse af naturindholdet: "Naturindholdet er nærmest fraværende, bortset fra Bredbladet Dunhammer. Der er dog overraskende nok fundet Dusk-Fredløs, hvilket vidner om en langt bedre tilstand for år tilbage. Vegetationen på bredderne er primært skovtilknyttet og det meste er udplantede/forvildede kulturarter, haveplanter og stauder. Den meget dårlige vandkvalitet stammer sandsynligvis fra et tilløbs rør, men dette er ikke set."

### Mål / ønsket tilstand

- En mere lysåben sø med bedre vilkår for det vilde dyre- og planteliv og større rekreativ værdi.
- Bedre vandkvalitet, tilledningen af regnvand bør gå igennem en effektiv forrensning.
- Krattet i trekanten nord for søen fremstår som en pæn og velplejet bevoksning.
- Invasive arter skal bekæmpes

### Pleje

- Omfattende rydning træer rundt om søen, især mod syd, så der kan komme lys og luft til dyre- og plantelivet. Denne rydning skal bestå i nedskæring af træer, fjernelse af alt afskåret materiale (ingen flisning på stedet), og i de følgende år skal flere træer genbehandles med efterfølgende nedskæringer til træet går ud. Der er en del træer om søen, som er velegnet til at ringe. Dette kan især anbefales på sydsiden, som ikke er rekreativt benyttet, og de døde træer derfor ikke skæmmer. Efter den endelige fældning skal søen dog ligge åbne ud til græsarealerne for rekreativ udnyttelse.

- Vurdering og eventuel forbedring af hegnets æstetiske værdi mod syd. Eventuel vurdering af mulighed for udretning af stejle brinker for at tiltrække padder samt fjernelse af hegn.
- Eventuelt oprensning af søen. (Rydningen kan med fordel foretages samtidig)
- Udtynding ca. hver 6. år af den beplantede trekant.
- Bekæmpelse af invasive arter, jf. afsnit 5.2.3

#### **6.3.4.2 Sø midt på fælleden, matr.nr. 1vx Borupgård, Helsingør Jorder (Sø 3)**

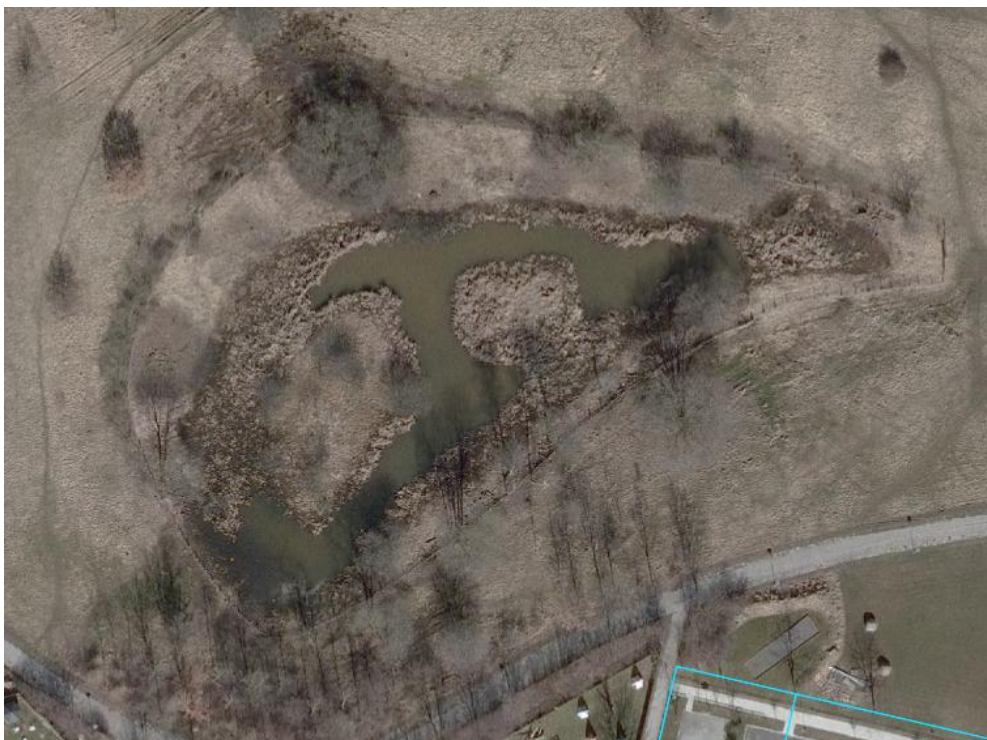


Foto x. HK Webgis, luftfoto 2009. Sø midt på fælleden.

#### **Beskrivelse**

Søen ligger indhegnet i det let bakkede åbne græsland, og er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 (reg.nr. 712,20640 i Naturdatabasen). Ved besigtigelsen i 2009 var søen den mest artsrige og diverse sø i fredningen. Søen har en stor mængde Alm. Blærerod og dertil kommer en del forskellige vandplanter og sumplanter, her iblandt flere arter af Star.

Søen er ret lavvandet og derfor stærkt tilgroet, så der er ikke mange åbne vandflader i søen. Mod vest er der et mere moseagtigt område. Opvækst af pil især i den østlige ende af søen er skåret ned, men pilestumperne er blevet efterladt og har skudt igen, hvorfor krattet er blevet større og tættere.

Frederiksborg Amt besigtigede søen i 1981 og gav den følgende beskrivelse: "Sø, rørsump, overgangsrigkær. Lokaltiteten er hegnet. Søen er antagelig fremkommet ved opgravning af mosejord. Rørsumpen domineres af Bredbladet Mærke, Grenet Pindsvineknop og Bredbladet Dunhammer. Almindeligt forekommende er Lyse-Siv, Kattehale samt Knippe-Star og Sø-Kogleaks. Overgangsrigkæret domineres af Lodden Dueurt. Arter:Vejbred-Skeblad, håret star, knippe-star, kær-tidse, lodden dueurt, rød svingel, gul iris, lyse-siv, gul fladbælg, sværtevæld, almindelig fredløs, kattehale, rørgræs, svømmende vandaks, pileslægten, sø-kogleaks, strand-kogleaks, bredbladet mærke, Sparganium erectum, kløver, bredbladet dunhammer, stor nælde, muse-vikke, gråand."



Foto x. 29.04.09, hegn ved sø midt på fælleden.



Foto x. 08.09.09. Opvækst af pil ved søen midt på fælleden.

### Mål / ønsket tilstand

- Søens biologiske liv og rekreative værdi skal sikres og udvikles med en målrettet pleje
- Hegnet skal væk
- Invasive arter skal bekæmpes
- Slået sti rundt om søen

### Pleje

- Omfattende rydning af pilekrattet rundt om søen. Rydningen består i nedskæring af træer, fjernelse af alt afskåret materiale (ingen flisning på stedet), og i de følgende år genbehandles flere træer med efterfølgende nedskæringer, til træet går ud. Der er en del træer om søen som er velegnet til at ringe.
- Rørskær og slåning af bredvegetationen med fjernelse af alt materialet, helst i juni måned. Det afhøstede materiale forbliver på bredden et par dage, inden det fjernes, så snegle og insekter kan nå at kravle væk.
- Vurdering af øvrige muligheder for at øge vandstanden i søen
- Hegnet fjernes
- Bekæmpelse af invasive arter, jf. afsnit 5.2.3
- Sti slås jf. stiplan afsnit 5.3

### **6.3.4.3 Sø ved svømmehallens P-plads, matr.nr. 30o Helsingør Overdrev (Sø 4)**



## Beskrivelse

Søen er en del af forsyningens regnvandssystem (bassin nr. 9414609), og er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 (reg.nr. 711,20639). Den er nærmest trekantet og har en træbevokset ø. Bredderne er overalt tilgroet med træer, mange steder er det tørbunds træer der står på bredden, da bredderne mange steder skråner ned mod vandspejlet. Søens østlige bred slås med plæneklipper. Der er et meget stor tilløbsrør, som leder overfladevand ind i søen fra Klostermosevej og denne tilledning af næringsstoffer er medvirkende til opblomstring af grønalger, der ligger som et lagen på en ellers fin sandbund. Der er delvist slået en sti rundt om søen. Der er enkelte forekomster af de invasive arter: Canadisk Gyldenris og Rosa Rogusa (rynket rose). Der er ikke fundet en særlig artsrig eller interessant flora ved besigtigelse i 2009, men det vurderes, at der er et potentiale.

Søen er som den eneste sø i fredningen frigivet til fiskeri. Man skal have det sædvanlige fiskekort.

Frederiksborg Amt besigtigede søen i 1981 og skrev følgende: "Søen er kunstigt anlagt i forbindelse med højhusbyggeri og vejanlæg. Der er udviklet en limnisk rørsump af Sø-Kogleaks. Den telmatiske rørsump karakteriseres på nuværende tidspunkt af Bredbl. Dunhammer og Knippe-Star. stedvis er Tagrør talrig. Søen har udviklet så megen rørsumpvegetation, at dens vegetation har naturligt præg. Arter: Vejbred-skeblad, knippe-star, lyse-siv, tagrør, pil, sø-kogleaks, smalbladet dunhammer, bredbladet dunhammer."



Foto x, 08.08.09, sø syd for P-plads. Det store rør i midten leder overfladevand fra Klostermosevej til søen.



Foto x, 29.04.09, sø syd for P-plads



Foto x, 29.04.09, øst for sø syd for P-plads, gammelt haveaffald på skråningen, lille bålplads



Foto x, 29.04.09, øst for sø syd for P-plads, befæstning omkring gammelt rørudløb

#### **Mål / ønsket tilstand**

- Levevilkårene for det vilde dyre- og planteliv skal sikres og forbedres
- Invasive arter skal bekæmpes.
- Tilledningen af regnvand bør gå igennem en effektiv forrensning
- Stien rundt om søen skal være tilgængelig året rundt

#### **Pleje**

- Der skal ske en rydning af krat og tilgroning på bredderne. Da søen er stor og vandrig, kan der godt forblive tilgroet partier på nord bredden.
- Da bredden er lille i forhold til søen kan det blive svært at sænke næringsstof indholdet i søen ved rydning alene, og hvis en nærmere analyse af indholdsstoffer i vandet viser et meget højt næringsstof niveau, anbefales det at udlægge rør så søen kan iltes. Alternativt kan der ske slamsugning på bunden.
- Invasive arter skal bekæmpes, jf. plan.
- Vedligehold og fritskæring af sti rundt om sø, jf. stiplan afsnit 5.3

- Bekæmpelse af invasive arter, jf. afsnit 5.2.3

#### 6.3.4.4 Lille sø ved Politigården (Sø 5)



Billede, Webgis, luftfoto 2009, lille sø ved Politigården

##### Beskrivelse

Søen ligger på arealet, der ejes af Slots- og Ejendomsstyrelsen, som dermed er ansvarlig for plejeplan og plejen af arealet.

Søen blev registreret som omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 (reg.nr. 3180,1217) i 1998 af Frederiksborg amt uden besigtigelse.

Ved besigtigelse i 2009 var søen et meget lille vandhul uden åbent vand. Vandhullet er fuldstændig tilgroet med især Grå-Pil. Den massive tilgroning betyder at artsindholdet er meget lavt og ringe, med dominans af næringskrævende og skygetolerante urter, især Stor Nælde.





Foto 09.09.09. af den tætte tilgroning i den lille sø syd for Politigården

#### **Mål / ønsket tilstand**

- Genskabelse af sø med frit vandspejl
- Slået sti forbi sø

#### **Pleje**

- Førstegangstrydning med en renafdrift så alle træer fjernes.
- Flere beskæringer i de efterfølgende år, så det sikres at alle træer dør i løbet af de næste par år. De mange træers fordampning er medvirkende til at søen er uden vand. (Ringning kan ikke anbefales, da det betyder, at træerne står døde i et år på et meget befærdet sted, hvilket vil være en æstetisk gene.)
- Bekæmpelse af invasive arter, jf. afsnit 5.2.3
- Sti slås jf. stiplan afsnit 5.3

#### **6.3.4.5 Stor aflang sø syd for Politigården (Sø 6)**



Billede, Webgis, luftfoto 2009, stor aflang sø syd for Politigården

#### **Beskrivelse**

Søen er en del af forsyningens regnvandssystem (bassin nr. 9414452) og er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 (reg.nr. 710,20638 i Naturdatabasen).

Søen er en aflang, trådnet indhegnet sø, som er noget næringsbelastet pga. tilløbet. Søen fremstod ved besigtigelse i 2009 temmelig tilgroet, dog nogle steder mere åben med sumpvegetation, der indikerer et meget næringsfattigt udgangspunkt (f.eks. Kragefod).

Der er tilløb og afløb i søens østre ende. Tilløbet sker gennem to brønde, som ifølge kommunens regnvandsbassinrapport fra 2005 ikke ser ud til at fungere som olieudskillere. Der er også tilløb i søens vestre ende. På søens nordside fører en mindre grøft ned mod søen.

Søens brinker er relativt stejle og på op til et par meters højde. Brinkerne er langs det meste af bredden tilgroet med træer på begge sider af heget.

Søen fremtræder meget smukt, men kan kun ses fra den østlige ende. Langs nordsiden, hvor græsset er slået er der dannet en "trampesti". Hegnets placering ved søbredden gør

det mindre iøjnefaldende og skaber mulighed for i højere grad at skære træer væk, så der kan skabes udsigt over søen.

Yderligere tilgroning vil ødelægge søens rekreative værdi. På sigt kan søen blive fuldstændig tilgroet med nøkkeroser.

Der er observeret Sildig Gyldenris og Gyvel tæt på søen.



Foto x, 08.09.09, stor aflang sø syd for Politigården.

Frederiksborg Amt besigtigede søen i 1981 og skrev følgende: "Arealet af søen alt er: 1 1/4 ha. Heraf er 1ha. kunstig. En meget stor del af den nuværende sø er kunstigt anlagt for få år siden. Den kunstige del af søen vil om få år have udviklet en rørsump og vil på dette tidspunkt være omfattet af § 43 (dåværende lovgivning, i dag § 3). Den kunstige sø-del anvendes bl.a. til fiskeri. Søen incl. den kunstige del er hegnet. Den naturlige søs rørsump domineres af Bredbladet Dunhammer. Der er udviklet en flydebladszone af Hvid Åkande. Trusler: Arealet omkring rørsumpen er tilgroet med Pil. Arter: birkslægten, knippe-star, gederams, lyse-siv, kattehale, hvid åkande, rørgræs, pileslægten, bredbladet mærke, bredbladet dunhammer, stor nælde"

#### **Mål / ønsket tilstand**

- En sikring og øgning af søens dyre- og planteliv samt rekreative værdi, herunder mere udsigt til søen
- Den eksisterende trampesti skal kobles på det øvrige stisystem

#### **Pleje**

- Tilledningen af regnvand bør gå igennem en effektiv forrensning (Helsingør Forsyning)
- Omfattende rydning af krat og tilgroning på bredderne. Der skal ryddes og fjernes vedplanter og kraftige urter over en årrække og med jævnlige tiltag, så det sikres at næringspuljen i søen sænkes.
- Trådhegnet fjernes.
- Bekæmpelse af invasive arter, jf. afsnit 5.2.3
- Sti slås jf. stiplan afsnit 5.3

#### **6.3.4.6 Sø ved Hans Påskes vej og Klostermosevej (Sø 7)**



Billede, Webgis, luftfoto 2009, sø ved Hans Påskes vej og Klostermosevej

### Beskrivelse

Søen er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 (reg.nr. 713,20641 i Naturdatabasen). Søen er en aflang lille sø, stærkt tilgroet med dunhammer og i mindre grad Grå-Pil. Søen har stor rekreativ værdi, men der er ikke fundet særlig mange planter i 2009. Der er observeret den invasive art Sildig Gyldenris. Søen står i forbindelse med den aflange sø syd for Politigården.

Frederiksborg Amt besigtigede søen i 1981, og skrev følgende:

" Sø, telmatisk rørsump, overgangsrigkær. Indgreb: Søen er nyanlagt (ikke angivet på kortet). Den telmatiske rørsump domineres af Bredbladet Mærke, Sværtevæld m.m. Hyppig er Knippe-Star. Den limniske rørsump domineres af Grenet Pindsvineknop m.m. Stedvis er Strand-Kogleaks hyppig. I søen er udviklet en flydebladszone af Svømmende Vandaks. Grøn Frø 1 stk. Calliergonella cuspidata. Arter: stortoppet hvene, kryb-hvene, vejbred-skeblad, fliget brøndsel, almindelig engkarse, knippe-star, enskælet sumpstrå, almindelig kvik, lådden dueurt, vandrøllike, glanskapslet siv, sværtevæld, ager-mynte, eng-rapgræs, svømmende vandaks, kruset skræppe, pileslægten, sø-kogleaks, strand-kogleaks, bittersød natskygge, kær-galtetand, bredbladet dunhammer.



Foto x, 08.09.09, mindre sø ved Hans Påskesvej og Klostermosevej.

#### Mål / ønsket tilstand

- Søens biologiske liv og rekreative værdi skal sikres og udvikles med en målrettet pleje
- Slået sti rundt om søen i forbindelse med det øvrige stisystem

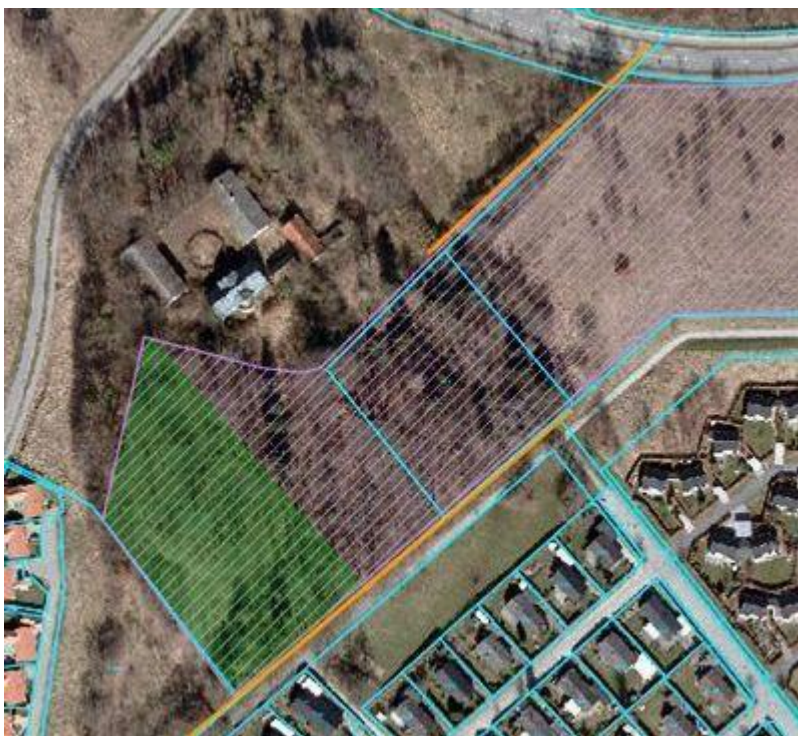
#### Pleje

- Årlig slåning af bredvegetationen (især dunhammerne) med fjernelse af det afslåede materiale
- Fjernelse af rester af trådhegn
- Bekæmpelse af invasive arter, jf. afsnit 5.2.3
- Sti slås jf. stiplan afsnit 5.3

### 6.4 Område 3 "Kjeldsbjerggård"

#### 6.4.1 Beskrivelse

Område 3 i fredningen omfatter matr.nr. 1d Borupgård, Helsingør jorder og del af matr.nr. 2d Rørtang Helsingør Jorder (ejer Kjeldsbjerggård ApS). Området er et skovbevokset areal i landzone. En del af skoven er fredsskov.



Billede: Skoven ved Kjeldsbjerggaard. Striberne angiver fredningen, det grønne felt angiver fredsskov, de orange striber er beskyttede diger.

Skoven er en lettere tilgroet skov med adskillige gamle træer.

Der er 2 trampestier ind i skoven fra den asfalterede sti langs skoven og et net af trampestier inde i skoven, dog ikke i den nordvestlige del, antagelig fordi den er lidt våd.

Flere steder er der væltet træer over stierne, og der er stor risiko for, at der falder flere døde grene ned.

#### **6.4.2 Mål / ønsket tilstand**

- Skoven på Kjeldsbjerggård skal bevares med det nuværende præg
- Bøge- og egetræer over 100 år skal bevares til død. Evt. afskårne dele må ikke fjernes, og træruiner skal bevares.
- Invasive arter skal bekæmpes, jf. plejeplan for invasive arter.
- Stierne skal være farbare og sikres mod nedfaldne stammer og grene

#### **6.4.3 Pleje**

- Bevoksning langs stierne vedligeholdes ved friskæring, således at der er uhindret passage for færdselen. Det skal til stadighed så vidt muligt sikres, at der er lav risiko for nedstyrtning af træer/grene.
- Invasive arter bekæmpes efter Skov- og Naturstyrelsens anvisninger på deres hjemmeside.

## 7. Opsummering og prioritering af plejeindgreb

### 7.1. Opsummering af plejeforslag

Plejen foretages som udgangspunkt af ejer (Borupgårdskolen vedligeholder for FIH erhvervsbank), med mindre kommunen laver en aftale med ejeren. Kommunen kan dog ikke pålægge en ejer at foretage en pleje ud over den pleje, der foretages i forvejen, eller ud over en eksisterende aftale om pleje, hvis den indebærer en ekstra økonomisk udgift. Pleje herudover skal betales af kommunen.

Opsummeringen indeholder ikke projekter, der ikke er vurderede. De kan ses i idekataloget i afsnit 7.3.

**Område 1 Meulenbergskoven m.m.** (Meulenbergparkens delareal ejes af KTAS pension, øvrige arealer er til salg), og område 2A (ejer FIH erhvervsbank)

Pleje\Område	Hele skov-området	Sø1	Forsvunden sø - mose	Meulenberg Park 2's have	Rønnborgs have	Boldbanerne ved Borupgård-skolen	Stolbjerg Bakke
Beskæring/fældning til sikring af adgang på stier, og sikring af lav risiko for nedstyrtende grene og træer (ejer: til offentlig veje og naboer)	X						X
Vedligehold af stier	X					X	
Sikring af at vandet kan løbe gennem bækkene (lovbefalet – vandløbsloven) (ejer)	X						
Vedligehold af have til nuværende præg med åben græsplæne og solitære træer (ejer)				X	X		
Vedligehold af boldbaner (Borupgårdskolen)						X	
Almindeligt tilsyn med bålplads (Borupgårdskolen)							X
Bekæmpelse af invasive arter, jf. afsnit 5.2.3	X			X	X	X	X

### Område 2B Den offentligt ejede græsfælle

2B1 Den østligste del af græsfælleden med trægrupper

2B2 Fælleden syd for Vapnagård og øst for Klostermosevej (sø2, sø3, sø4)

2B3 Fælleden vest for Klostermosevej (sø6 og sø7)

2B4 Hjørnet af græsfælleden ved politistationen, som ejes af staten, Slots- og Ejendomsstyrelsen (sø5).

<b>Pleje\område</b>	<b>2B1</b>	<b>2B2</b>	<b>2B2 Sø2</b>	<b>2B2 Sø3</b>	<b>2B2 Sø4</b>	<b>2B3</b>	<b>2B3 Sø5</b>	<b>2B3 Sø6</b>	<b>2B4</b>	<b>2B4 Sø7</b>	<b>Dige</b>
<b>Engangspleje/førstegangs pleje,</b>											
Fjernelse af træer, buske og krat, jf. afsnit 5.2.1	<b>X</b>	<b>x</b>				<b>x</b>					<b>x</b>
Slåning af hele græsarealet med fjernelse af materialet incl. tidligere efterladt materiale (førne-lag) jf. afsnit 5.2.1	<b>X</b>	<b>x</b>				<b>x</b>			<b>x</b>		
Rydning af træer, buske og krat og bredvegetation omkring søer, jf. afsnit 5.2.1			<b>x</b>	<b>x</b>			<b>x</b>	<b>x</b>		<b>x</b>	
Fjernelse af eksisterende hegn omkring søer, jf. afsnit om søer			<b>x</b>	<b>x</b>			<b>x</b>	<b>x</b>		<b>x</b>	
§ 3 dispensationer til oprensninger af regnvandsbassiner			<b>x</b>		<b>x</b>			<b>x</b>			
Eventuel udjævning af brinker			<b>x</b>								
Retablering af dige (delvis, se idekatalog 7.3)											<b>x</b>
<b>Vedvarende pleje</b>											
Høslet med fjernelse af al materiale 2 gange/år i de første år, derefter 1 gang/år	<b>X</b>	<b>x</b>				<b>x</b>			<b>x</b>		
Vedligeholdende rydning af krat og bredvegetation (søer)			<b>x</b>	<b>x</b>	<b>x</b>		<b>x</b>	<b>x</b>		<b>x</b>	
Vedligeholdende rydning af krat og træer (græsareal, dige)	<b>X</b>	<b>x</b>							<b>x</b>		<b>x</b>
Bekæmpelse af invasive arter efter S&N anbefalinger	<b>X</b>	<b>x</b>	<b>x</b>	<b>x</b>	<b>x</b>	<b>x</b>	<b>x</b>	<b>x</b>	<b>x</b>	<b>x</b>	<b>x</b>
<b>Adgang og formidling</b>											
Etablering af bænke, skraldespande, spang over våd sti, jf. stiplan	<b>x</b>	<b>x</b>				<b>x</b>			<b>x</b>		
Løbende vedligehold af stier og bænke, tømning af skraldespande	<b>x</b>	<b>x</b>				<b>x</b>			<b>x</b>		
Opstilling af kortborde, informationstavler m.m. jf. afsnit 5.4											
Formidlingsmateriale, trykt og elektronisk											

### Område 3 "Kjeldsbjerggård"

<b>Pleje \ Område</b>	<b>Skoven med trampestier</b>
Beskæring/fældning til sikring af adgang på stier, og sikring af lav risiko for nedstyrtende grene og træer ved stier	<b>x</b>
Bekæmpelse af eventuelle invasive arter, jf. afsnit 5.2.3	<b>x</b>

## 7.2 Prioritering af plejeforslag m.m.

Gennemførelse af plejeplanen vil afhænge af den økonomiske ramme til plejen. Der foreslås følgende prioritering:

- Materiale fjernes altid ved slåning, fældning og beskæring
- Græsarealet slås minimum 1 gang pr. år, og de slåede stier på græsarealet slås minimum 4 gange/år
- Vedligeholdende beskæring af opvækst gennemføres efter planen
- Sikring af stier mod nedfaldne grene gennemføres efter planen.
- Træer og krat på græsarealet og omkring søer og på dige fjernes i en takt og i et omfang, hvor økonomien giver mulighed for vedligeholdende pleje herefter.
- Sten ved diget samles efterhånden og lægges ind til diget, hvis der ikke er økonomi til at lægge det på diget.

Den pleje af de offentligt ejede græsarealer, der allerede foregår (slåning og høslet), kan ændres i retning af denne plejeplans forskrifter allerede i 2010, bl.a. med fjernelse af slået materiale. De slåede stier kan også laves allerede i 2010. Ingen af disse dele kan komme i modstrid med eller stå i vejen for eventuelle senere ændringer i plejeplanen inden endelig godkendelse.

Ligeledes kan der laves forsøg med høslet med le allerede i 2010, selv om den endelige godkendelse af plejeplanen ikke foreligger endnu.

Plejeforanstaltningerne på statens areal ved Politigården skal aftales.

Efter vedtagelse af plejeplanen med økonomisk ramme, og godkendelse af Fredningsnævnet, kan plejen af de offentligt ejede græsarealer og diger, samt etablering og vedligehold af stier og information fortsætte efter plejeplanens anbefalinger.

Plejen af søerne har karakter af enkeltstående plejeprojekter med en førstegangstrydning, fjernelse af hegn og evt. andre tiltag samt efterfølgende vedligeholdende pleje. Disse projekter må tages lidt af gangen afhængig af den økonomiske ramme. Plejen af de 3 søer i fælleden samt søen i Meulenburgskoven, som er regnvandsbassiner, skal endvidere koordineres med Helsingør Forsyning (spildevand) og deres planer.

Fjernelse af hegn fra søerne kræver en politisk accept, da det er en ældre, politisk beslutning at indhegne søerne. Der søges om politisk accept i forbindelse med godkendelse af dette forslag til plejeplan.

Indtil der er råd til projekterne, må ny opvækst fra allerede foretagne plejeindgreb, holdes nede indenfor de økonomiske rammer.

Plejen af de privatejede arealer foretages af disse, bortset fra enkelte plejetiltag, der skal aftales, herunder beskæring/fældning til sikring af adgang på stierne og mindske risiko for nedstyrtende grene og træer.

## 7.3 Idekatalog

Der foreligger forslag til en række tiltag/projekter, som ikke er vurderede nærmere endnu, og hvor der ikke er anslået en økonomisk ramme. Disse projekter er ikke med i ansøgning om budget til plejeplanen, men er nævnt i plejeplanen og opsummeres her. De vil indgå i en fremtidig vurdering af udvikling af området.



### Generelt

- Miljø&Natur (tilsynsmyndighed for fredning) vil sammen med Forsyning Helsingør gennemgå og vurdere mulighederne for at begrænse tilledning af forurenende stoffer samt øvrige tiltag til forbedring af dyre- og plantelivet i de søer, som er en del af regnvandssystemet i dag.
- Retablering af det gennemgående dige

### Meulenberg Skov

- Genskabelse af dæmning og den forsvundne sø (mølle-dammen).
- Ændring af dæmningen ved søen ved Ellevej med henblik på at skabe mere ligelig fordeling af vandet i det naturlige forløb og i kanalen.
- Der er dels foreslået enkelte lysninger i skoven til styrkelse af naturindholdet, og dels foreslået at genskabe tidligere tiders lysninger i skoven til rekreative områder for børn.
- Vurdering af tilstanden af den gamle jernbanedæmning og sikring mod at den skrider sammen.

### Det offentligt ejede græsareal

- Plantning af enkelte små grupper af træer/buske, f.eks. tjørn og hunderose, på det åbne areal mellem Vapnagård og Borupgårdbebyggelsen for at gøre arealet mere interessant oplevelsesmæssigt (såfremt arealet ikke skal bruges til fodboldbaner).
- Plantning af skovbryns-lignende hegn ind mod de synlige skure m.m. på Borupgårdbebyggelsen med lavtvoksende arter for at sikre en landskabeligt blidere overgang mellem fredning og bebyggelse og samtidig sikre udsynet fra Borupgårdbebyggelsen.
- Etablering af stiforbindelse mellem øst og vest for Klostermosevej ud over tunnelforbindelse i nord, herunder vurdering af en stiforbindelse, der også tager hensyn til rådyrenes passage.
- Ændring af fast belægning til løs belægning på stier, som opleves mere naturlige i landskabet, samt ændring af belysning af stier fra høje lamper til en lavere belysning.

**Bilag 1:** Kort over stier på offentlig ejede græsarealer i "Færgevejskilen"

